

KAVAYITRI BAHINABAI
CHAUDHARI
NORTH MAHARASHTRA
UNIVERSITY,
JALGAON

॥अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत॥

'A' Grade
NAAC Re-Accredited
(3rd Cycle)

M. A. MARATHI

Curriculum Specifics

(Program Specific Objectives and Outcomes, Course
Objectives and Course Outcomes)

(w.e.f. Academic Year 2019 – 2020)

**Summary of Distribution of Credits under CBCS Scheme
for
M. A. Marathi
at
School of Language Studies & Research Centre
[at University Campus under Academic Flexibility w.e.f. 2019-20]**

Sr. No.	Type of course	Sem. I	Sem. II	Sem. III	Sem. IV
01	Core	12	12	12	08
02	Skill based	04	04	04	04
03	School Elective	-	-	-	-
04	Project	-	-	-	04
05	Audit	02	02	02	02
06	Total Credits	18	18	18	18

Subject Type	Core	Skill based	School Elective	Project	Audit	Total
Credits	44	16	-	04	08	72

Total Credits = 72

School of Language Studies & Research Centre
Kavayitri Bahinabai Chaudhari North Maharashtra University, Jalgaon
M. A. Marathi (w. e. f. A. Y. 2019 -2020)

Course credit scheme

Semester	(A) Core Courses			(B) Skill Based / Elective Course			(C) Audit Course (No weight age in CGPA)			Total Credits (A+B+C)
	No. of Courses	Credits (T/P)	Total Credits	No. of Courses	Credits (T/P)	Total Credits	No. of Courses	Credits (P)	Total Credits	
I	3	4	12	1	4	4	1	2	2	18
II	3	4	12	1	4	4	1	2	2	18
III	3	4	12	1	4	4	1	2	2	18
IV	3	4	12	2	4	4	1	2	2	18
Total Credits	48			16			8			72

(T: Theory, P: Practical)

Structure of Curriculum

		First Year				Second Year				Total Credit Value
		Semester I		Semester II		Semester III		Semester IV		
		Credit	Course	Credit	Course	Credit	Course	Credit	Course	
(A)	Prerequisite and Core Courses									
	Theory	4	3	4	3	4	3	4	2	48
(B)	Skill Based / Subject Elective Courses									
1	Theory /Practical	4	1	4	1	4	1	4	1	16
(C)	Audit Course (No weight age in CGPA calculations)									
1	Practicing Cleanliness	2	1							2
2	Personality & and Cultural Development Related Course			2	1					2
3	Technology Related + Value Added Course					2	1			2
4	Professional and Social + Value Added Course							2	1	2
	Total Credit Value	18	5	18	5	18	5	18	5	72

List of Audit Courses (Select any ONE course of Choice from Semester II; Semester III and Semester IV)

Semester I (Compulsory)		Semester II (Choose One)		Semester III (Choose One)		Semester IV(Choose One)	
Course Code	Course Title	Course Code	Course Title	Course Code	Course Title	Course Code	Course Title
AC-101	Practicing Cleanliness	AC-201 (A)	Soft Skills	AC-301(A)	Computer Skills	AC-401(A)	Human Rights
		AC-201 (B)	Sport Activities	AC-301(B)	Cyber Security	AC-401 (B)	Current Affairs
		AC-201 (C)	Yoga	AC-301(C)	लेखनविषयक नियम व मुद्रितशोधन	AC-401(C)	भाषण कौशल्य
		AC-201 (D)	Music	AC-301(D)	निबंधलेखन	AC-401(D)	ग्रंथ परिचय व परीक्षण

Semester-wise Course Structure of M. A. Marathi (w.e.f. A Y 2019-2020)

Semester I

Course	Course Type	Course Title	Teaching Hours/Week			Marks (Total 100)				Credits
			T	P	Total	Internal		External		
						T	P	T	P	
MAR-101	Core	मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते सन १८१८)	4	--	4	40	--	60	--	4
MAR-102	Core	साहित्य समीक्षा: स्वरूप, पध्दती व वाटचाल	4	--	4	40	--	60	--	4
MAR-103	Core	दलित साहित्यप्रवाहाचा अभ्यास	4	--	4	40	--	60	--	4
MAR-104	Skill based / Elective	A) आधुनिक माध्यमांसाठी लेखन	4	--	4	40	--	60	--	4
		B) बोली: स्वरूप व अभ्यास	4	--	4	40	--	60	--	4
		C) वैचारिक साहित्य	4	--	4	40	--	60	--	4
AC-101	Audit Course	Practicing Cleanliness		2	2	--	100	--	--	2
Total Credit for Semester I: 18 (T = Theory: 12; Skill Based / Elective: 4; Audit Course: 2)										

Semester II

Course	Course Type	Course Title	Teaching Hours/Week			Marks (Total 100)				Credits
			T	P	Total	Internal		External		
						T	P	T	P	
MAR-201	Core	मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (सन १८१८ ते १९६०)	4	--	4	40	--	60	--	4
MAR-202	Core	वर्णनात्मक भाषाविज्ञान	4	--	4	40	--	60	--	4
MAR-203	Core	ग्रामीण साहित्यप्रवाहाचा अभ्यास	4	--	4	40	--	60	--	4
MAR-204	Skill Based / Elective	A) मराठी व्याकरण	4	--	4	40	--	--	--	4
		B) भाषांतरप्रक्रिया: सिध्दांत व उपयोजन	4	--	4	40	--	--	--	4
		C) विशिष्ट वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास - नाटक	4	--	4	40	--	--	--	4
AC-201/2/3/4	Audit Course	Choose one out of Four (AC-201/AC-202/AC-203/AC-204) from Personality and Cultural Development	--	2	2	--	100	--	--	2
Total Credit for Semester II: 18 (T = Theory: 12; Skill Based / Elective: 4; Audit course: 2)										

Semester-wise Course Structure of M. A. Marathi (w.e.f. A Y 2020-2021)

Semester III

Course	Course Type	Course Title	Teaching Hours/Week			Marks (Total 100)				Credits
			T	P	Total	Internal		External		
						T	P	T	P	
MAR-301	Core	विशिष्ट साहित्यकृतींचा अभ्यास	4	--	4	40	--	60	--	4
MAR-302	Core	संशोधन पध्दती	4	--	4	40	--	60	--	4
MAR-303	Core	स्त्रीवादी साहित्यप्रवाहाचा अभ्यास	4	--	8	40	--	60	--	4
MAR-304	Skill based / Elective	A) लोकप्रयोज्य कलांचा अभ्यास	4	--	4	40	--	60	--	4
		B) कथा: लेखन व सादरीकरण	4	--		40	--	60	--	4
		C) तौलनिक साहित्याभ्यास	4	--		40	--	60	--	4
AC-301/2/3/4	Audit Course	Choose one out of Four (AC-301/ AC-302/AC-303/AC-304) from Technology + Value Added Courses	--	2	2	--	100	--	--	2

Total Credit for Semester III: 18 (T = Theory: 12; Skill Based / Elective: 4; Audit Course: 2)

Semester IV

Course	Course Type	Course Title	Teaching Hours/Week			Marks (Total 100)				Credits
			T	P	Total	Internal		External		
						T	P	T	P	
MAR-401	Core	विशिष्ट वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास: कविता	4	--	4	40	--	60	--	4
MAR-402	Core	संशोधन प्रकल्प	--	4	4	--	40	--	60	4
MAR-403	Core	लोकसाहित्य व खानदेशी लोकसाहित्य	4	--	4	40	--	60	--	4
MAR-404	Skill based / Elective	A) कार्यालयीन लेखन व पत्रव्यवहार	4	--	4	40	--	60	--	4
		B) निवडक निबंधवाङ्मयाचा अभ्यास	4	--	4	40	--	60	--	4
		C) मराठी साहित्य आणि चित्रपट	4	--	4	40	--	60	--	4
AC-401/2/3/4	Audit Course	Choose one out of Four (AC-401/ AC-402/AC-403/AC-404) from Professional and Social + Value Added Courses	--	2	2	--	100	--	--	2

Total Credit for Semester IV: 18 (T = Theory: 8; P = Practical: 4; Skill Based / Elective:4; Audit Course:2)

Program at a Glance

Name of the program (Degree)	: M. A. (Marathi)
Faculty	: Humanities
Duration of the Program	: Two years (four semesters)
Medium of Instruction and Examination	: Marathi
Exam Pattern	: 60 : 40 (60 marks University exam and 40 marks continuous internal departmental exam/assessment)
Passing standards (separate head of passing)	: 40% in each exam separately
Evaluation mode	: CGPA
Total Credits of the program	: 72 (48 core credits including 4 credits of project, 16 skill enhancement / elective credits and 08 audit credits)

School of Language Studies & Research Centre
Kavayitri Bahinabai Chaudhari North Maharashtra University, Jalgaon
M. A. Marathi (w. e. f. A. Y. 2019 -2020)

Program Objectives (POs) for M. A. Program:

1. To facilitate students to demonstrate a degree of mastery over the area as per their program of specialization at a level higher than requirements in UG program.
2. To enable students to carry out research/investigation and development work independently to solve critical problems in their respective field
3. To apply a number of strategies for sorting through the applicability of and connections among a range of scholarly approaches to speculate and reconstruct their previous knowledge
4. To prepare students to produce original scholarship that contributes to knowledge in their respective fields
5. To persuade students to compare and validate previous and contemporary development in their respective field of knowledge to generate remedies for contemporary social situation.

Program Outcomes (POs) for M. A. Program:

After completing the program, the students will be able to-

PO No.	PO	Cognitive level
PO1	Use strategic connections among approaches to reconstruct their previous knowledge	3
PO2	Think and write research proposals/thesis/dissertations independently	6
PO3	Employ the strategies to achieve mastery over their program of specialization	3
PO4	Create study/reference material to contribute existing knowledge of their domain through research/books	6
PO5	Devise remedies for contemporary social issues by associating their knowledge with real situations.	4

Programme Specific Objectives for M. A. Marathi Program:

१. मराठी भाषा व वाङ्मय यांच्याशी संबंधित मूलभूत विषयांचे ज्ञान विद्यार्थ्यांना देणे.
२. विद्यार्थ्यांची वाङ्मयविषयक चिकित्सक दृष्टी विकसित करणे.
३. विद्यार्थ्यांच्या सर्जनशील लेखनाला प्रोत्साहन देणे आणि त्यांची वाङ्मयीन संशोधनदृष्टी प्रगल्भ करणे.
४. भाषिक कौशल्यांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकसनासाठी प्रयत्नशील राहणे.
५. भाषिक कौशल्ये व वाङ्मयीन दृष्टी यांच्या माध्यमातून प्राप्त होणाऱ्या रोजगाराच्या संधींचा परिचय करून देणे.

Programme Specific Outcome (PSOs) M. A. Marathi Program:

सदर अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर पदवी प्राप्त करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी अवगत होतील.

PO No.	PSO	Cognitive level
PSO1	वाङ्मयाचा इतिहास, भाषाविज्ञान, व्याकरण, समीक्षा, वाङ्मयप्रवाह, वाङ्मयप्रकार, साहित्यकृतींचा अभ्यास या मराठी भाषा व वाङ्मय यांच्याशी संबंधित मूलभूत विषयांचे ज्ञान प्राप्त होईल.	2
PSO2	वाङ्मयाचे सूक्ष्म आकलन आणि वाङ्मयासंबंधी चिकित्सक भान त्यांच्यामध्ये रूजेल.	4
PSO3	विविध अंगांनी भाषा व साहित्य समजून घेतल्यानंतर सर्जनशील लेखनाची प्रेरणा निर्माण होईल.	6
PSO4	आधुनिक माध्यमांसाठी लेखन, भाषांतरप्रक्रिया: सिध्दांत आणि उपयोजन, कथा: लेखन व सादरीकरण, लेखनविषयक नियम व मुद्रितशोधन, निबंधलेखन, कार्यालयीन कामकाज व पत्रव्यवहार, भाषण कौशल्य, ग्रंथ: परिचय व परीक्षण अशा अभ्यासपत्रिकांच्या माध्यमातून भाषिक कौशल्यांचे विकसन होईल आणि रोजगाराच्या संधींचे मार्ग खुले होतील.	3
PSO5	संशोधन पध्दतीचे आकलन होऊन प्रत्यक्ष वाङ्मयीन संशोधनातील पध्दतीचे उपयोजन करण्यास शिकतील.	3

Distribution of Course papers for M. A. Part I MARATHI

Subject Code	Title of the Paper	Duration (Hrs./Wk)	Max. Mark	Exam. Time (Hrs.)	
M.A. Part I MARATHI					
Semester I : Theory Courses					
MAR-101	मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते सन १८१८)	Core course	04	100	03
MAR-102	साहित्य समीक्षा: स्वरूप, पध्दती व वाटचाल	Core course	04	100	03
MAR-103	दलित साहित्यप्रवाहाचा अभ्यास	Core course	04	100	03
MAR-104	A) आधुनिक माध्यमांसाठी लेखन	Skill based	04	100	03
	B) बोली: स्वरूप व अभ्यास	Skill based	04	100	03
	C) वैचारिक साहित्य	Elective course	04	100	03
AC-101	Practicing Cleanliness	Audit Course	02	100	
Semester II : Theory Courses					
MAR-201	मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (सन १८१८ ते १९६०)	Core course	04	100	03
MAR-202	वर्णनात्मक भाषाविज्ञान	Core course	04	100	03
MAR-203	ग्रामीण साहित्यप्रवाहाचा अभ्यास	Core course	04	100	03
MAR-204	A) मराठी व्याकरण	Skill based	04	100	03
	B) भाषांतरप्रक्रिया: सिध्दांत व उपयोजन	Skill based	04	100	03
	C) विशिष्ट वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास - नाटक	Elective course	04	100	03
AC-201A/B/C/D	Choose one out of Four (AC-201A/ AC-201B/ AC-201C/ AC-201D) from Personality and Cultural Development (Audit Course)	Audit Course	02	100	

M. A. Part I Semester I MARATHI

Core Course		
MAR 101: मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते सन १८१८)		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. मराठी वाङ्मयाचा प्रारंभ कसा झाला याबाबत जाणून घेणे. २. सन १८१८ पूर्वीच्या राजकीय, सामाजिक व सांस्कृतिक परिस्थितीचे मराठी वाङ्मयनिर्मितीशी असणारे संबंध लक्षात घेणे. ३. विविध संप्रदायांच्या वाङ्मयनिर्मितीचे स्वरूप व त्यांची वैशिष्ट्ये लक्षात घेणे. ४. पंत, तंत काव्य आणि बखरवाङ्मय यांचे स्वरूप व त्यांची वैशिष्ट्ये जाणून घेणे.	
Unit 1	मराठी वाङ्मयाची पूर्वपीठिका १.१ आरंभीचे ग्रंथ १.२ शिलालेख १.३ ताम्रपट	10 L
Unit 2	वाङ्मयनिर्मितीची पार्श्वभूमी २.१ या कालखंडातील राजकीय परिस्थिती २.२ या कालखंडातील सामाजिक परिस्थिती २.३ या कालखंडातील सांस्कृतिक परिस्थिती	16 L
Unit 3	धर्मसंप्रदाय आणि मराठी वाङ्मय ३.१ वारकरी संप्रदाय वाङ्मय (ज्ञानेश्वर, नामदेव, तुकाराम, एकनाथ)	16 L

	३.२ महानुभाव संप्रदायाचे वाङ्मय (लीळाचरित्र, गोविंदप्रभूचरित्र, स्मृतिस्थळ, सातीग्रंथ, धवळे) ३.३ अन्य संप्रदायांचे वाङ्मय (नाथ, दत्त, समर्थ, सूफी, वीरशैव या संप्रदायातील प्रमुख ग्रंथ व ग्रथकार)	
Unit 4	घटक ४: पंत, तंत काव्य आणि बखरवाङ्मय ४.१ पंडिती काव्य (वामन पंडीत, रघुनाथ पंडीत, श्रीधर, मोरोपंत) ४.२ बखर वाङ्मय(शिवाजी महाराजांवरील बखरी, भाऊसाहेबांची बखर, पानिपतची बखर) ४.३ शाहिरी काव्य (रामजोशी, होनाजीबाळा, अनंतफंदी, परशराम, सगनभाऊ)	08 L
संदर्भग्रंथ -		
<ol style="list-style-type: none"> १. महाराष्ट्र सारस्वत - खंड १, २ - वि. ल. भावे, शं. गो. तुळपुळे २. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - भाग १ ते ७ - अ. ना. देशपांडे ३. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - भाग १ ते ३ - महाराष्ट्र साहित्य परिषद,पुणे ४. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप - ह. श्री. शेणोलीकर ५. पाच भक्ति संप्रदाय - र. रा. गोसावी ६. मराठी साहित्य, इतिहास आणि संस्कृती - वसंत आबाजी डहाके ७. मध्ययुगीन मराठी साहित्य : एक पुनर्विचार - श्री. रं. कुलकर्णी ८. संत, पंत आणि तंत - श्री. म. माटे ९. प्राचीन मराठी कविपंचक - द. सी. पंगू १०. मराठी साहित्याचे आदिबंध - उषा देशमुख ११. मराठी आख्यान कविता - गं. बा. ग्रामोपाध्ये १२. धर्मसंप्रदाय आणि मराठी वाङ्मय - र. बा. मंचरकर १३. महाराष्ट्रातील पाच संप्रदाय- पं. रा. मोकाशी १४. नाथ संप्रदाय - म. रा. जोशी १५. महानुभाव पंथ आणि त्याचे वाङ्मय - शं. गो. तुळपुळे १६. संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती - गं. बा. सरदार १७. वारकरी संप्रदाय : उदय आणि विकास - भा. पं. बहिरट आणि अन्य १८. संत कवयित्री - इंदुमती शेवडे १९. मराठी वीरशैव साहित्य - सुधाकर मोगलेवार २०. मुसलमानांची जुनी मराठी कविता - अ. का. प्रियोळकर २१. मुसलमान मराठी संतकवी - रा. चिं. हेरे २२. पंडित कवी - के. ना. वाटवे २३. बखर वाङ्मय: उद्गम आणि विकास - बापूजी संकपाळ २४. मराठी बखर गाद्य - संपा. गं. बा. ग्रामोपाध्ये २५. मन्हाटी लावणी - म. वा. धोंड २६. मराठी शिलालेख - शं. गो. तुळपुळे २७. अर्वाचीन मराठी गद्याची उत्क्रांती - कृ. भि. कुलकर्णी २८. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - ल. रा. नशिराबादकर 		

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
१०१.१	मराठी वाङ्मयाच्या प्रारंभाविषयी आकलन होईल.	०२
१०१.२	सन १८१८ पूर्वीच्या राजकीय, सामाजिक व सांस्कृतिक परिस्थितीचे मराठी वाङ्मयनिर्मितीशी असणारे संबंध लक्षात येतील.	०४
१०१.३	विविध संप्रदायांच्या वाङ्मयनिर्मितीचे स्वरूप व त्यांची वैशिष्ट्ये जाणून घेता येतील.	०५
१०१.४	पंत, तंत काव्य आणि बखरवाङ्मय यांचे स्वरूप व त्यांची वैशिष्ट्ये जाणून घेता येतील.	०५

Core Course		
MAR 102: साहित्य समीक्षा: स्वरूप, पध्दती व वाटचाल		
	उद्दिष्टे (Objectives): <ol style="list-style-type: none"> १. साहित्य समीक्षा ही संकल्पना जाणून घेऊन तिच्या प्रक्रियेचे आकलन करून घेणे. २. साहित्यसमीक्षेच्या काही प्रमुख पध्दतींचा परिचय करून घेणे. ३. निवडक समीक्षापध्दतींचे उपयोजन करण्यास शिकणे. ४. मराठी समीक्षेची वाटचाल ठळक टप्प्यांच्या आधारे जाणून घेणे. 	
Unit 1	समीक्षा: संकल्पना व स्वरूप <ol style="list-style-type: none"> १.१ समीक्षा म्हणजे काय ? १.२ समीक्षेची उद्दिष्टे व कार्य १.३ समीक्षेची प्रक्रिया १.४ उत्तम समीक्षेचे विशेष १.५ सैध्दांतिक व उपयोजित समीक्षा 	10 L
Unit 2	समीक्षापध्दती: स्वरूप व वैशिष्ट्ये <ol style="list-style-type: none"> २.१ आस्वादक समीक्षापध्दती २.२ मानसशास्त्रीय समीक्षापध्दती २.३ समाजशास्त्रीय समीक्षापध्दती २.४ रूपवादी समीक्षापध्दती 	16 L
Unit 3	समीक्षापध्दती: उपयोजन <ol style="list-style-type: none"> ३.१ समाजशास्त्रीय समीक्षापध्दतीने 'उचल्या' (लक्ष्मण गायकवाड) या आत्मकथनाची समीक्षा ३.२ मानसशास्त्रीय समीक्षापध्दतीने 'बॅरिस्टर' (जयवंत दळवी) या नाटकाची समीक्षा 	16 L
Unit 4	मराठी समीक्षेची वाटचाल <ol style="list-style-type: none"> ४.१ कलावादी समीक्षा ४.२ जीवनवादी समीक्षा ४.३ साठोत्तरी समीक्षा 	08 L
संदर्भग्रंथ - <ol style="list-style-type: none"> १. समीक्षेची नवी रूपे - गंगाधर पाटील २. समीक्षा मीमांसा - गंगाधर पाटील ३. टीकाविवेक - श्री. के. क्षीरसागर ४. वाङ्मयीन संज्ञा संकल्पना कोश - संपा. प्रभा गणोरकर व इतर ५. वाङ्मयीन संज्ञाकोश - संपा. विजया राजाध्यक्ष ६. साहित्य समीक्षा: स्वरूप आणि विकास - ना. रा. गोडबोले, गं. ना. जोगळेकर ७. साहित्यातील विचारधारा - के. रं. शिरवाडकर ८. नवसमीक्षा: काही विचारप्रवाह - संपा. गो. म. कुलकर्णी ९. मानसशास्त्रीय समीक्षा - अ. वा. कुलकर्णी १०. मराठी समीक्षेची वाटचाल - गो. म. कुलकर्णी ११. वाङ्मयीन टीका - रा. शं. वाळिंबे १२. टीका आणि टीकाकार - वा. भा. पाठक १३. साहित्यशास्त्र : स्वरूप आणि समीक्षा - वसंत पाटणकर १४. समीक्षेतील नव्या संकल्पना - संपा. मनोहर जाधव १५. समीक्षा पध्दती : सिध्दांत आणि उपयोजन - रवींद्र ठाकूर, नंदकुमार मोरे 		

१६. आदिबंधात्मक समीक्षा - म. सु. पाटील
 १७. आधुनिक साहित्य स्वरूप आणि समस्या - डॉ. म. सु. पगारे
 १८. आधुनिक साहित्य सिध्दांत - मिलिंद मालशे, अशोक जोशी
 १९. मराठी समीक्षेची सद्यःस्थिती - वसंत आबाजी डहाके
 २०. विसाव्या शतकातील मराठी समीक्षा - विलास खोले
 २१. साहित्यवेध - के. र. शिरवाडकर

साध्ये (COs): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
१०२.१	साहित्य समीक्षा ही संकल्पना जाणून घेऊन तिच्या प्रक्रियेचे आकलन होईल.	०२
१०२.२	साहित्य समीक्षेच्या काही प्रमुख पध्दतींचा परिचय होईल.	०४
१०२.३	निवडक समीक्षापध्दतींचे उपयोजन करण्यास शिकतील.	०३
१०२.४	मराठी समीक्षेची वाटचाल ठळक टप्प्यांच्या आधारे जाणून घेतील.	०४

Core Course MAR 103: दलित साहित्यप्रवाहाचा अभ्यास		
	उद्दिष्टे (Objectives): <ol style="list-style-type: none"> १. दलित साहित्याची संकल्पना, त्याचे स्वरूप, आणि दलित साहित्यनिर्मितीमागील प्रेरणा यांचे आकलन करून घेणे. २. दलित जाणवांची स्वरूपवैशिष्ट्ये समजावून घेणे. ३. दलित साहित्यातील आत्मकथने, कविता, कथा, नाटक व वैचारिक वाङ्मय या प्रकारांतील लेखनाची स्वरूपवैशिष्ट्ये जाणून घेणे. ४. दलित साहित्यातील आत्मकथने, कविता, कथा, नाटक व वैचारिक वाङ्मय या प्रकारांतील लेखनाच्या वाटचालीचा परामर्श घेणे. 	
Unit 1	दलित साहित्य: व्याख्या, प्रेरणा व स्वरूप <ol style="list-style-type: none"> १.१ दलित साहित्याच्या व्याख्या १.२ दलित जाणवा १.३ दलित साहित्याच्या प्रेरणा 	20 L
Unit 2	दलित आत्मकथने <ol style="list-style-type: none"> २.१ दलित आत्मकथन: स्वरूपवैशिष्ट्ये २.२ दलित आत्मकथनाची वाटचाल 	6 L
Unit 3	दलित कविता <ol style="list-style-type: none"> ३.१ दलित कविता: स्वरूपवैशिष्ट्ये ३.२ दलित कवितेची वाटचाल 	6 L
Unit 4	दलित कथा	6 L

	४.१ दलित कथा: स्वरूपवैशिष्ट्ये ४.२ दलित कथेची वाटचाल ४.३ साठोत्तरी समीक्षा	
Unit 5	दलित नाटक ५.१ दलित नाटक: स्वरूपवैशिष्ट्ये ५.२ दलित नाटकाची वाटचाल	6 L
Unit 6	दलित वैचारिक वाङ्मय ६.१ दलित वैचारिक वाङ्मय: स्वरूपवैशिष्ट्ये ६.२ दलित वैचारिक वाङ्मयाची वाटचाल	6 L

संदर्भग्रंथ -

१. दलित साहित्य : चर्चा आणि चिंतन - गंगाधर पानतावणे
२. दलित साहित्य: वेदना आणि विद्रोह - डॉ. भालचंद्र फडके
३. दलित साहित्य: दिशा आणि दिशांतर - डॉ. दत्ता भगत, अभय प्रकाशन नांदेड
४. दलित साहित्य: सिध्दांत आणि स्वरूप - यशवंत मनोहर
५. निळीपहाट - रा. ग. जाधव
६. दलित चळवळ आणि साहित्य - डॉ. कृष्णा किरवले
७. दलित आत्मकथने - डॉ. वासुदेव मुलाटे
८. दलित वाङ्मय : प्रेरणा व प्रवृत्ती - शंकरराव खरात
९. दलित कविता - डॉ. म. सु. पाटील
१०. दलित साहित्यील स्पंदने - गो. म. कुलकर्णी
११. दलित साहित्य - वामन निंबाळकर
१२. दलित साहित्य: एक क्रांती विज्ञान - बाबुराव बागूल
१३. आयदान : सांस्कृतिक ठेवा - संपा. सिसिलिया कार्वालो, सतीश काळसेकर, लोकवाङ्मय गृह
१४. दलितांची आत्मचरित्रे - डॉ. रमेश धोंगडे
१५. दलित साहित्याचा इतिहास - डॉ. म. सु. पगारे, प्रशांत पब्लिकेशन जळगाव
१६. साहित्य: लोक, ग्रामीण आणि दलित (खंड १ ते ४ पैकी तिसरा खंड) डॉ. म. सु. पगारे, दिलीपराज प्रकाशन पुणे
१७. विद्रोही - डॉ. म. सु. पगारे, सुगावा प्रकाशन पुणे
१८. चिंतनपिटक - डॉ. म. सु. पगारे, कौशल्ये प्रकाशन औरंगाबाद
१९. ग्रामीण दलित साहित्याचा अनुबंध - डॉ. म. सु. पगारे, दिलीपराज प्रकाशन पुणे
२०. दलित कथा : उद्गमम आणि विकास - प्रकाश खरात, सुगावा प्रकाशन
२१. दलित साहित्य एक अभ्यास - अर्जुन डांगळे
२२. दलित स्त्रियांची आत्मकथने : स्वरूप आणि चिकित्सा - डॉ. मनोहर जाधव, सुविद्या प्रकाशन
२३. दलित कथा : निर्मिती आणि समीक्षा - डॉ. छाया निकम
२४. आंबेडकरवादी मराठी साहित्य - यशवंत मनोहर
२५. दलित कविता आणि ब्लॅक पोएट्री - हृषिकेश कांबळे
२६. परिवर्तनवाद आणि दलित कविता - संजीवकुमार सोनवणे
२७. मराठी आंबेडकरवादी कवितेचे वर्तमान - शैलेंद्र लेंडे
२८. दलित कवितेतील नवे प्रवाह - महेंद्र भवरे
२९. दलित कविता आणि प्रतिमा - महेंद्र भवरे
३०. मराठी दलित कवितेचा इतिहास (प्रारंभ ते २०१०) - महेंद्र भवरे
३१. दलित - ग्रामीण शब्दकोश - संपा. गंगाधर पानतावणे व इतर

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
--------	----	-----------------

१०३.१	दलित साहित्याची संकल्पना व त्याचे स्वरूप नेमकेपणाने सुस्पष्ट होईल.	०२
१०३.२	दलित साहित्याच्या निर्मितीमागील प्रेरणा लक्षात येतील.	०४
१०३.३	दलित जाणिवांच्या वैशिष्ट्यपूर्णतेचे आकलन होईल.	०२
१०३.४	दलित साहित्यातील आत्मकथने, कविता, कथा, नाटक व वैचारिक वाङ्मय या प्रकारांतील लेखनाची स्वरूपवैशिष्ट्ये समजून घेता येतील आणि त्यांची वाटचाल लक्षात येईल.	०५

Skill Based Course MAR 104 (A): आधुनिक माध्यमांसाठी लेखन		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. विद्यार्थ्यांच्या लेखनक्षमतेचा व सर्जनशीलतेचा विकास करणे. २. मुद्रित, दृक्-श्राव्य माध्यमांसाठी आवश्यक लेखनकौशल्ये शिकवणे. ३. माध्यमांमधील रोजगाराच्या संधींचा परिचय करून देणे.	
Unit 1	वृत्तपत्र माध्यमासाठी लेखन १.१ वृत्तांत लेखन १.२ पुस्तक परीक्षण लेखन १.३ नाट्य व चित्रपट समीक्षा लेखन १.४ जाहिरात लेखन	10 L
Unit 2	आकाशवाणी माध्यमासाठी लेखन २.१ श्रुतिका लेखन २.२ नभोनाट्य लेखन २.३ रूपक लेखन २.४ जाहिरात लेखन	16 L
Unit 3	दूरचित्रवाणी व चित्रपट माध्यमासाठी लेखन ३.१ दूरचित्रवाणीसाठी वृत्तलेखन ३.२ दूरचित्रवाणी मालिका व चित्रपट पटकथा लेखन ३.३ दूरचित्रवाणीसाठी जाहिरात लेखन	16 L
Unit 4	समाजमाध्यमांवरील लेखन ४.१ ईमेल लेखन ४.२ ब्लॉगलेखन	08 L
संदर्भग्रंथ - १. व्यावहारिक मराठी - संपा. स्नेहल तावरे २. व्यावहारिक मराठी - ल.रा.नशिराबादकर ३. व्यावहारिक मराठी - मोकाशी सयाजी,नेमाडे रंजना ४. ओळख माहिती तंत्रज्ञानाची - एम.एस.आय.टी.महाराष्ट्र राज्य ५. संगणकयुग - अच्युत गोडबोले ६. वृत्तविद्या -स.ह.देशपांडे ७. नभोवाणी कार्यक्रम तंत्र आणि मंत्र - पुष्पा काणे ८. आधुनिक माहिती तंत्रज्ञानाच्या विश्वात - दीपक शिकरपूर ,उज्ज्वल मराठे ९. आजच्या ठळक बातम्या - समीरण वाळवेकर		

१०. भाषासंवाद - अनिल गवळी, नंदकुमार मोरे
११. उपयोजित मराठी - कल्पना जाधव
१२. नभेवाणी - भालचंद्र जोशी
१३. व्यावहारिक मराठी - लीला गोविलकर, जयश्री पाटणकर
१४. संपादन:स्वरूप व कार्य - यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
१५. दूरदर्शनसाठी लेखन - केशव केळकर
१६. सर्जनात्मक लेखन - आनंद पाटील
१७. फीचर रायटिंग - प्रसन्नकुमार अकलुजकर
१८. मराठी चित्रपटाची पटकथा - अनिल सपकाळ
१९. व्यावहारिक मराठी भाषा - शरदिनी मोहिते
२०. मराठी भाषिक कौशल्ये विकास - संपा.पृथ्वीराज तौर
२१. सोशल मीडिया - योगेश बोरटे
२२. उपयोजित मराठी - संपा. केतकी मोडक, संतोष शेणई

साध्ये (COs): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
१०४(अ).१	विद्यार्थ्यांच्या लेखनक्षमतेचा आणि सर्जनशीलतेचा विकास होईल.	०६
१०४(अ).२	विविध माध्यमांसाठी आवश्यक लेखनाच्या प्रकारांचा परिचय होईल आणि त्यासाठी आवश्यक कौशल्ये आत्मसात होतील.	०३
१०४(अ).३	लेखनकौशल्ये आत्मसात करून माध्यमांमधील रोजगाराच्या संधींचा शोध घेता येईल.	०६
१०४(अ).१	विद्यार्थ्यांच्या लेखनक्षमतेचा आणि सर्जनशीलतेचा विकास होईल.	०६

Skill Based Course MAR 104 (B): बोली: स्वरूप व अभ्यास		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. बोली संकल्पना, स्वरूप आणि निर्मितीप्रक्रिया जाणून घेणे. २. प्रमाणभाषा आणि बोली यांमधील भेद सुस्पष्टपणे लक्षात घेणे. ३. बोलींच्या अभ्यासाचे स्वरूप जाणून घेणे आणि क्षेत्रीय अभ्यासपध्दतीचे उपयोजन करणे. ४. काही प्रमुख बोलींच्या स्वरूपवैशिष्ट्यांचा परिचय करून घेणे.	
Unit 1	बोली: संकल्पना व स्वरूप १.१ प्रमाणभाषा व बोली :संकल्पना १.२ प्रमाणभाषा व बोली :परस्परसंबंध व साम्यभेद १.३ बोलींचे समाजातील स्थान	10 L
Unit 2	बोलींची निर्मिती २.१ बोलींची निर्मितीप्रक्रिया व परिवर्तनप्रक्रिया २.२ बोलींची क्षेत्रविशिष्टता,सामाजिक बोलीविज्ञान २.३ सीमाप्रदेश,इतर भाषा व बोलींचा प्रभाव	16 L

Unit 3	बोलींचा अभ्यास ३.१ बोलींच्या अभ्यासाची आवश्यकता ३.२ बोलींच्या अभ्यासाचे स्वरूप (नमुना संकलन, वर्गीकरण, विश्लेषण, व्याकरण, वर्णनात्मक भाषाविज्ञान, समाजभाषाविज्ञान) ३.३ अहिराणी बोलीचा क्षेत्रीय अभ्यास (अहिराणी बोलीचा भाषिक प्रदेश, अहिराणी बोलीची क्षेत्रीय पाहणी, सर्वेक्षण, नमुना संकलन व विश्लेषण)	16 L
Unit 4	बोलींचा परिचय ४.१ महाराष्ट्रातील प्रमुख बोलींची स्वरूपवैशिष्ट्ये - कोकणी, मालवणी, वऱ्हाडी, चंदगडी, कोल्हापुरी	08 L

संदर्भग्रंथ -

१. ध्वनिविचार- ना. गो. कालेलकर
२. भाषा आणि संस्कृती -ना. गो. कालेलकर
३. भाषा : इतिहास आणि भूगोल -ना. गो. कालेलकर
४. निवडक भाषा आणि जीवन -कल्याण काळे , मृणालिनी शहा
५. बोली भाषांचा अभ्यास (लेख), भाषा व साहित्य संशोधन खंड पहिला - वसंत जोशी
६. मराठी भाषा उद्गम आणि विकास - कृ.पां. कुलकर्णी
७. मराठी भाषेचा आर्थिक संसार - अशोक केळकर
८. मध्यमा: भाषा आणि भाषाव्यवहार - अशोक केळकर
९. वैखरी : भाषा आणि भाषाव्यवहार -अशोक केळकर
१०. रुजुवात - अशोक केळकर
११. मराठी भाषेचे मूळ -विश्वनाथ खैरे
१२. सामाजिक भाषाविज्ञान -प्रभाकर जोशी आणि चारुता गोखले
१३. भाषा आणि भाषाविज्ञान -रमेश धोंगडे
१४. सामाजिक भाषाविज्ञान : कक्षा आणि अभ्यास - जयश्री पाटणकर
१५. ग्रंथिक मराठी भाषा आणि कोकणी बोली - अ.का. प्रियोळकर
१६. भयंकर सुंदर मराठी भाषा - द.दि. पुंडे
१७. साहित्यधारा - श्री.म. माटे
१८. झाडी बोली - हरिचंद्र बोरकर
१९. आधुनिक भाषाविज्ञान : सिध्दांत आणि उपयोजन - मिल्दिद मालशे
२०. भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक - मालशे -इनामदार- सोमण
२१. वृद्धी : भाषेचे आणि भाषाभ्यासाचे विकसन - दिनेश माहुलकर
२२. भाषाविवेक - मंगेश विठ्ठल राजाध्यक्ष
२३. भाषा : स्वरूप,सामर्थ्य व सौंदर्य - वामन केशव लेले
२४. समाजभाषाविज्ञान प्रमुख संकल्पना -रमेश वरखेडे
२५. बोलींच्या संशोधनाच्या नव्या दिशा - संपा. म. सु. पगारे, आशुतोष पाटील
२६. समाजभाषाविज्ञान : बोलींचा अभ्यास - सुधाकर चौधरी
२७. अहिराणी भाषा आणि संस्कृती - भा. रं. कुलकर्णी
२८. अहिराणी शब्दकोश - रमेश सूर्यवंशी
२९. अहिराणीच्या निमित्ताने: भाषा - सुधीर देवरे
३०. अहिराणी बोली: भाषावैज्ञानिक अभ्यास - रमेश सूर्यवंशी

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
१०४(ब).१	बोली संकल्पना, स्वरूप व निर्मितीप्रक्रिया यांचे आकलन होईल.	०२

१०४(ब).२	प्रमाणभाषा व बोली यांमधील भेद लक्षात आल्यानंतर प्रमाण मराठी व आपल्या परिसरातील बोली यांचे नेटके भान प्राप्त होईल.	०४
१०४(ब).३	बोलीअभ्यासाची आवश्यकता ध्यानात येईल आणि बोलीच्या अभ्यासाची क्षेत्रीय पध्दत आत्मसात करता येईल.	०५
१०४(ब).४	काही प्रमुख बोलींच्या स्वरूपवैशिष्ट्यांबाबत नेमकी माहिती प्राप्त होईल.	०५

Elective Course MAR 104 (C): वैचारिक साहित्य		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. वैचारिक साहित्याची संकल्पना नेमकेपणाने जाणून घेणे. २. विविध विचारप्रवाहांचा परिचय करून घेणे. ३. भारतीय संविधानातील वैचारिकतेचा ठळक मुद्यांच्या आधारे परामर्श घेणे. ४. निवडक वैचारिक लेखनाचा अभ्यास करून वैचारिक साहित्याचा अभ्यास करण्यास शिकणे.	
Unit 1	वैचारिक साहित्य: स्वरूप व संकल्पना १.१ वैचारिक साहित्य: संकल्पना १.२ वैचारिक साहित्याचे स्वरूप १.३ वैचारिक साहित्याची वाटचाल	16 L
Unit 2	विविध विचारप्रवाह २.१ विवेकवाद, इहवाद २.२ सेक्युलॅरिझम २.३ वैज्ञानिकता	08 L
Unit 3	भारतीय संविधानाची पुढील घटकांनिशी ओळख ३.१ स्वातंत्र्य ३.२ समता ३.३ बंधुता ३.४ सामाजिक न्याय	10 L
Unit 4	निवडक वैचारिक ग्रंथांचा अभ्यास ४.१ जातिव्यवस्थेचे निर्मूलन - डॉ. बी. आर. आंबेडकर (मराठी अनुवाद: प्रा. प्रकाश सिरसट) ४.२ 'शिवाजी कोण होता ?' - गोविंद पानसरे	16 L
संदर्भग्रंथ - १. महात्मा फुले समग्र वाङ्मय - संपा. य. दि. फडके २. महात्मा फुले: शोधाच्या नव्या दिशा - संपा. हरी नरके ३. लोकहितवादी: काळ आणि कर्तृत्व - डॉ. निर्मलकुमार फडकुले ४. निबंध: शास्त्र व कला - प्र. न. जोशी ५. मराठी निबंध - लघुनिबंध: स्वरूपविवेचन - वि. पां. देऊळगावकर, चंद्रकांत देऊळगावकर ६. प्रदक्षिणा खंड १ - संपा. अनिरुध्द कुलकर्णी, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे ७. प्रदक्षिणा खंड २ - संपा. अनिरुध्द कुलकर्णी, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे ८. आधुनिक मराठी गद्याचा पायाभूत अभ्यास - संपा. वासुदेव मुलाटे व इतर		

१. डॉ. आंबेडकरांचे समाजचिंतन - डॉ. भालचंद्र फडके
१०. फुले - आंबेडकर : शोध आणि बोध - डॉ. भालचंद्र फडके
११. महात्मा फुले - डॉ. भा. ल. भोळे
१२. महात्मा फुले : व्यक्ती आणि विचार - गं. बा. सरदार
१३. गंगाधर बाळकृष्ण सरदार - हे. वि. इनामदार
१४. पत्रकार डॉ. आंबेडकर - गंगाधर पानतावणे
१५. निबंधकार डॉ. आंबेडकर - यशवंत मनोहर
१६. डॉ. आंबेडकरांची पत्रकारिता - सुखराम हिवराळे
१७. आगरकरांचा सामाजिक तत्त्वविचार - गं. बा. सरदार
१८. शेतकऱ्यांचा आसूड - जोतीराव फुले
१९. स्त्री-पुरुष तुलना- ताराबाई शिंदे
२०. आगरकरांचे लेखसंग्रह- संपादक- ग.प्र. प्रधान
२१. बहिष्कृत भारतातील लेख - संपा. प्रा. चिंतामण कांबळे
२२. शाहू महाराजांची भाषणे - संपा. श्याम येडेकर
२३. युगांतर - यशवंतराव चव्हाण
२४. धागे आडवे उभे - अनिल अवचट
२५. दलित वैचारिक वाङ्मय - गंगाधर पानतावणे
२६. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - संपा. रा. श्री. जोग व इतर म. सा. प. पुणे
२७. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आणि दलित वैचारिक वाङ्मय - नीलकंठ शिंदे, सुगावा प्रकाशन पुणे
२८. मराठी वृत्तपत्रांचा इतिहास - रा. के. लेले, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे
२९. मराठी निबंध उद्गम आणि विकास - गिरीश मोरे, स्वरूप प्रकाशन औरंगाबाद
३०. विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र - य. दि. फडके मौज प्रकाशन
३१. अरूणोदय- बाबा पद्मनजी, बॉबे ट्रेक्स व बुक सोसायटी मुंबई
३२. मराठी निबंध - म. मा. अळतेकर सुविचार पुणे
३३. आधुनिक मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी - गो. म. कुलकर्णी, मेहता प्रकाशन पुणे
३४. विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र खंड १ ते ८ - य. दि. फडके

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
१०४(क).१	वैचारिक साहित्य संकल्पनेचे नेमकेपणाने आकलन होईल.	०२
१०४(क).२	वैचारिक साहित्याशी निगडित विविध विचारप्रवाहांचा परिचय होईल.	०२
१०४(क).३	वैचारिक भरणपोषणाच्या अनुषंगाने भारतीय संविधानाचे योगदान लक्षात येईल.	०५
१०४(क).४	निवडक वैचारिक लेखनाच्या अभ्यासाद्वारे वैचारिक साहित्याच्या अभ्यास कसा करावयाचा ते शिकता येईल.	०३

Audit Course	
AC-101: Practicing Cleanliness	
Course Objectives (CObs):	
<ul style="list-style-type: none"> • To make students aware of Clean India Mission and inculcate cleanliness practices among them. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Awareness program on <ul style="list-style-type: none"> ○ Swachh Bharat Abhiyan (Clean India Mission) ○ Clean Campus Mission ○ Role of youth in Clean India Mission • Cleaning activities inside and surroundings of Department buildings. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Tree plantation and further care of planted trees • Waste(Liquid/Solid/e-waste) Management, Japanese 5-S practices • Planning and execution of collection of Garbage from different sections of University campus • Role of youth in power saving, pollution control, control of global warming, preservation of ground water and many more issues of national importance. • Cleanest School/Department and Cleanest Hostel contests • Painting and Essay writing competitions 	
--	---	--

Course Outcomes (COs):

On completion of this course, the student will be able to:

CO No.	CO	Cognitive level
AC101.1	Identify need at of cleanliness at home/office and other public places.	2
AC101.2	Plan and observe cleanliness programs at home and other places.	4
AC101.3	Practice Japanese 5-S practices in regular life.	3

M. A. Part I Semester II MARATHI

Core Course MAR 201: मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (सन १८१८ ते १९६०)		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. सन १८१८ ते १९६० या कालखंडातील वाङ्मयनिर्मितीची राजकीय, सामाजिक-सांस्कृतिक पार्श्वभूमी समजून घेणे. २. सन १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील वाङ्मयाचे स्वरूप जाणून घेणे. ३. सन १८७४-१९२० या कालखंडातील वाङ्मयाचे स्वरूप जाणून घेणे. ४. सन १९२०-१९६० या कालखंडातील वाङ्मयाचे स्वरूप जाणून घेणे.	
Unit 1	वाङ्मयीन पार्श्वभूमी (सन १८१८ ते १९६०) १.१ राजकीय पार्श्वभूमी १.२ सामाजिक पार्श्वभूमी १.३ सांस्कृतिक पार्श्वभूमी	14 L
Unit 2	सन १८१८-१८७४ या कालखंडातील मराठी वाङ्मय २.१ निबंध २.२ कथा व कादंबरी २.३ भाषांतरित साहित्य २.४ कविता व नाटक	12 L
Unit 3	सन १८७४-१९२० या कालखंडातील मराठी वाङ्मय ३.१ कविता ३.२ कथा व कादंबरी ३.३ नाटक ३.४ निबंध	12 L
Unit 4	सन १९२०-१९६० या कालखंडातील मराठी वाङ्मय ४.१ कविता ४.२ कथा व कादंबरी ४.३ नाटक ४.४ लघुनिबंध	12 L
संदर्भग्रंथ - १. अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपीठिका - गं. बा. सरदार २. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १,२ - अ. ना. देशपांडे ३. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास भाग ४, ५, ६ - महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे ४. प्रदक्षिणा खंड १,२ - संपा. अनिरुध्द कुलकर्णी ५. मराठी कथा : उद्गम आणि विकास - इंदुमती शेवडे ६. मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास - प्र. न. जोशी ७. मराठी कादंबरी : पहिले शतक - कुसुमावती देशपांडे ८. मराठी कविता : स्वरूप आणि विवेचन - निशिकांत ठकार ९. अर्वाचीन मराठी काव्यदर्शन - अक्षयकुमार काळे १०. मराठी वाङ्मयाचा अभिनव इतिहास - गं. ना. जोगळेकर		

११. अर्वाचीन मराठी वाङ्मयसेवक भाग १ ते ७ - गं. दे. खानोलकर
१२. आधुनिक मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी - गो. म. कुलकर्णी
१३. अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी - सदा कऱ्हाडे
१४. मराठी साहित्य, इतिहास आणि संस्कृती - वसंत आबाजी डहाके
१५. मराठी कादंबरी : चिंतन आणि समीक्षा - चंद्रकांत बांदिवडेकर
१६. एकोणिसाव्या शतकातील मराठी साहित्य आणि सुधारणावाद - सुधाकर शेलार
१७. मराठी लघुकथेचा इतिहास: १८८० ते १९६० - म. ना. अदवंत
१८. मराठी नाटक -पहिले शतक - वि. भा. देशपांडे
१९. मराठी लघुनिबंधाचा जनक कोण ? - आनंद यादव

साध्ये (COs): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
२०१.१	सन १८१८ ते १९६० या कालखंडातील मराठी वाङ्मयाच्या स्वरूपाचे आकलन होईल.	०४
२०१.२	या कालखंडाच्या राजकीय, सामाजिक-सांस्कृतिक पार्श्वभूमीचे वेगळेपण लक्षात येईल.	०२
२०१.३	या कालखंडातील वाङ्मयाची वैशिष्ट्यपूर्णता ठळक टप्प्यांच्या आधारे स्पष्ट होईल.	०५

Core Course MAR 202: वर्णनात्मक भाषाविज्ञान		
	उद्दिष्टे (Objectives): <ol style="list-style-type: none"> भाषाविज्ञानाच्या विविध अभ्यासशाखांचा परिचय करून देणे. वर्णनात्मक भाषाविज्ञानातील मूलभूत संकल्पनांचे आकलन करून घेणे. स्वनविचार आणि रूपविचार यांच्या अभ्यासातून भाषेचा वैज्ञानिक अभ्यास करण्यास शिकणे. वाक्यविचार आणि अर्थविचार यांच्या अभ्यासातून भाषेचा वैज्ञानिक अभ्यास करण्यास शिकणे. 	
Unit 1	भाषा: मूलभूत संकल्पना <ol style="list-style-type: none"> भाषेची उत्पत्ती भाषाकुल संकल्पना 	05 L
Unit 2	भाषाविज्ञान: संकल्पना व स्वरूप <ol style="list-style-type: none"> भाषाविज्ञान: एक स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र भाषाविज्ञानाच्या विविध शाखा (ऐतिहासिक, वर्णनात्मक, समाजभाषाविज्ञान आदी) 	09 L
Unit 3	स्वनविचार <ol style="list-style-type: none"> स्वन, स्वनिम, स्वनांतर: संकल्पना स्वनिमाचे व स्वनांतराचे प्रकार 	09 L

Unit 4	रूपविचार ४.१ रूपिका, रूपिम, रूपिकांतरे: संकल्पना ४.१ रूपिम व रूपिकांतरांचे प्रकार	09 L
Unit 5	वाक्यविचार ५.१ वाक्य म्हणजे काय ? वाक्य : रचना व घटक ५.२ वाक्याचे प्रकार	09 L
Unit 6	अर्थविचार ६.१ अर्थ म्हणजे काय ? ६.२ अर्थाचे प्रकार	09 L
संदर्भग्रंथ -		
<ol style="list-style-type: none"> १. सुलभ भाषाविज्ञान - द. दि. पुंडे २. आधुनिक भाषाविज्ञान : सिध्दांत आणि उपयोजन - मिलिंद मालशे ३. भाषाविज्ञान: वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक - संपा. स. ग. मालशे व इतर ४. ध्वनिविचार - ना. गो. कालेलकर ५. भाषा आणि भाषांतर - श्री. न. गजेंद्रगडकर ६. निवडक भाषा आणि जीवन - संपा. कल्याण काळे व इतर ७. वर्णनात्मक भाषाविज्ञान: स्वरूप आणि पध्दती - संपा. कल्याण काळे ८. भाषाविज्ञान परिचय - संपा. स. गं. मालशे व इतर ९. ऐतिहासिक भाषाशास्त्र - र. रा. गोसावी १०. वैखरी: भाषा आणि भाषाव्यवहार - अशोक रा. केळकर ११. मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान - महेंद्र कदम १२. अभिनव भाषाविज्ञान - गं. ना. जोगळेकर १३. भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा - अनिल गवळी १४. वर्णनात्मक भाषाविज्ञान - लीला गोविलकर १५. आधुनिक भाषाविज्ञान - संपा. अंजली सोमण व इतर १६. समाजभाषाविज्ञानातील प्रमुख संकल्पना - रमेश वरखेडे १७. मराठीचे भाषाशास्त्र - श्री.ना.गजेंद्रगडकर १८. भाषाविचार आणि मराठी भाषा - गं.ब.ग्रामोपाध्ये १९. अर्वाचीन मराठी - रमेश धोंगडे २०. ध्वनिविचार - ना.गो.कालेलकर 		

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
२०२.१	भाषाविज्ञानाच्या विविध अभ्यासशाखांचा परिचय होईल.	०२
२०२.२	वर्णनात्मक भाषाविज्ञानातील मूलभूत संकल्पनांचे आकलन होईल.	०२
२०२.३	स्वनविचार आणि रूपविचार यांच्या अभ्यासातून भाषेचा वैज्ञानिक अभ्यास करण्यास शिकतील.	०५
२०२.४	वाक्यविचार आणि अर्थविचार यांच्या अभ्यासातून भाषेचा वैज्ञानिक अभ्यास करण्यास शिकतील.	०५

Core Course MAR 203: ग्रामीण साहित्यप्रवाहाचा अभ्यास		
	उद्दिष्टे (Objectives): <ol style="list-style-type: none"> १. ग्रामीण साहित्याची संकल्पना, त्याचे स्वरूप आणि ग्रामीण साहित्यनिर्मितीमागील प्रेरणा यांचे आकलन करून घेणे. २. ग्रामीण जाणिवांची स्वरूपवैशिष्ट्ये समजावून घेणे. ३. ग्रामीण कविता, कथा, नाटक, आत्मकथन या प्रकारांतील लेखनाची स्वरूपवैशिष्ट्ये जाणून घेणे आणि त्यांच्या वाटचालीचा परामर्श घेणे. ४. ग्रामीण साहित्याच्या समीक्षेचे स्वरूप जाणून घेणे. 	
Unit 1	ग्रामीण साहित्याचे बदलते स्वरूप व प्रेरणा <ol style="list-style-type: none"> १.१ ग्रामीण साहित्याच्या व्याख्या १.२ ग्रामीण जाणिवा १.३ ग्रामीण साहित्याच्या प्रेरणा 	05 L
Unit 2	ग्रामीण कविता <ol style="list-style-type: none"> २.१ ग्रामीण कविता: स्वरूपवैशिष्ट्ये २.२ ग्रामीण कवितेची वाटचाल 	09 L
Unit 3	ग्रामीण कथा <ol style="list-style-type: none"> ३.१ ग्रामीण कथा: स्वरूपवैशिष्ट्ये ३.२ ग्रामीण कथेची वाटचाल 	09 L
Unit 4	ग्रामीण कादंबरी <ol style="list-style-type: none"> ४.१ ग्रामीण कादंबरी: स्वरूपवैशिष्ट्ये ४.२ ग्रामीण कादंबरीची वाटचाल 	09 L
Unit 5	ग्रामीण नाटक व आत्मकथने <ol style="list-style-type: none"> ५.१ ग्रामीण आत्मकथने: स्वरूपवैशिष्ट्ये ५.२ ग्रामीण आत्मकथनाची वाटचाल 	09 L
Unit 6	ग्रामीण साहित्याची समीक्षा <ol style="list-style-type: none"> ६.१ ग्रामीण साहित्याची समीक्षा: स्वरूपवैशिष्ट्ये ६.२ ग्रामीण साहित्याच्या समीक्षेची वाटचाल 	09 L
संदर्भग्रंथ - <ol style="list-style-type: none"> १. ग्रामीण साहित्य: स्वरूप आणि समस्या - आनंद यादव २. ग्रामीण साहित्य: स्वरूप आणि शोध - नागनाथ कोत्तापल्ले ३. ग्रामीण साहित्य: एक चिंतन - द. ता. भोसले ४. ग्रामीण कथा : स्वरूप आणि विकास - वासुदेव मुलाटे ५. ग्रामीण वाङ्मयाचा इतिहास - संपा. चंद्रकुमार नलगे ६. ग्रामीणता : साहित्य आणि वास्तव - आनंद यादव ७. भूमी आणि भूमिका - भास्कर चंदनशिव ८. मराठी ग्रामीण कादंबरी - रवींद्र ठाकूर ९. साहित्य: ग्रामीण आणि दलित - संपा. ईश्वर नंदपुरे व इतर १०. ग्रामीण - दलित साहित्य: चळवळ आणि समीक्षा - मधुकर मोकाशी ११. ग्रामीण - दलित साहित्याचा अनुबंध - म. सु. पगारे 		

१२. मराठी ग्रामीण साहित्य: परिसर आणि प्रवाह - गो. म. कुलकर्णी
१३. साहित्य : लोक, ग्रामीण आणि दलित (खंड १ ते ४ मधील २ रा खंड) - डॉ. म. सु. पगारे
१४. ग्रामीण साहित्य आणि संस्कृती - मोहन पाटील
१५. मराठी ग्रामीण कवितेचा इतिहास - केलास सार्वकर

साध्ये (COs): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
२०३.१	ग्रामीण साहित्याची संकल्पना, त्याचे स्वरूप आणि ग्रामीण साहित्यनिर्मितीमागील प्रेरणा यांचे आकलन होईल.	०२
२०३.२	ग्रामीण जाणिवांची स्वरूपवैशिष्ट्ये लक्षात येतील.	०२
२०३.३	ग्रामीण कविता, कथा, नाटक, आत्मकथन या प्रकारांतील लेखनाची स्वरूपवैशिष्ट्ये जाणून घेऊन त्यांची वाटचाल ध्यानात येईल.	०५
२०३.४	ग्रामीण साहित्याच्या समीक्षेचे स्वरूप लक्षात येईल.	०५

Skill Based Course MAR 204 (A): मराठी व्याकरण		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. व्याकरणाची आवश्यकता व उपयुक्तता समजून घेणे. २. मराठी शब्दजातीची स्वरूपवैशिष्ट्ये जाणून घेणे. ३. मराठीची विभक्तीव्यवस्था अभ्यासणे. ४. मराठीची प्रयोगव्यवस्था व त्यातील प्रकारांचे स्वरूप जाणून घेणे. ५. समास, लिंग व वचनविचार यांचे स्वरूप लक्षात घेणे.	
Unit 1	व्याकरण: संकल्पना व स्वरूप १.१ व्याकरण म्हणजे काय ? १.२ व्याकरणाची आवश्यकता व उपयुक्तता १.३ मराठी व्याकरणासंबंधीचा विचार	02 L
Unit 2	मराठी शब्दजाती २.१ विकारी शब्दजाती: स्वरूप व वैशिष्ट्ये २.२ अविकारी शब्दजाती: स्वरूप व वैशिष्ट्ये	12 L
Unit 3	मराठीची विभक्तीव्यवस्था ३.१ मराठी विभक्तीव्यवस्थेचे स्वरूप (विभक्ती म्हणजे काय ?, विभक्ती व त्यांचे प्रत्यय) ३.२ मराठी विभक्तीव्यवस्थेबाबतचे वाद	12 L
Unit 4	मराठीची प्रयोगव्यवस्था ४.१ प्रयोग म्हणजे काय ? ४.२ कर्तरी प्रयोग: स्वरूप व वैशिष्ट्ये ४.३ कर्मणी प्रयोग: स्वरूप व वैशिष्ट्ये	12 L

	४.४ भावे प्रयोग: स्वरूप व वैशिष्ट्य	
Unit 5	समास, लिंग व वचनविचार ५.१ समास म्हणजे काय ?, समासाचे प्रकार (तत्पुरुष, अव्ययीभाव, द्वंद्व, बहुव्रीही) ५.२ लिंगविचार (पुल्लिंग, स्त्रीलिंग, नपुसकलिंग) ५.३ वचनविचार (एकवचन, अनेकवचन)	12 L
संदर्भग्रंथ -		
<ol style="list-style-type: none"> १. सुगम मराठी व्याकरण - मो. रा. वाळंबे २. मराठी व्याकरण परिचय - राजशेखर हिरेमठ ३. मराठीचे व्याकरण - लीला गोविलकर ४. अभिनव मराठी व्याकरण - प्र. न. जोशी ५. मराठी भाषा ,व्यवस्था आणि अध्यापन - इंदापूरकर ६. मराठी व्याकरण काही समस्या - प्र. न. दीक्षित ७. मराठी व्याकरणाची कृळकथा - अ.का. प्रियोळकर ८. मराठी व्याकरणाचा पुनर्विचार - अरविंद मंगरूळकर ९. मराठी व्याकरण विवेक - मा.ना.आचार्य १०. मराठी व्याकरण वाद आणि प्रवाद - कृ. श्री. अर्जुनवाडकर ११. व्यवहारिक मराठी -ल.रा.नशिराबादकर १२. मराठीचे व्याकरण - लीला गोविलकर १३. उपयोजित मराठी भाग १,२,३- प्रभाकर जोशी, किशोर पाटील १४. सुगम मराठी व्याकरण व लेखन - मो. रा. वाळंबे १५. व्यवहारिक मराठी - संपा. स्नेहल तावरे १६. उपयोजित मराठी - संपा.रमेश वरखेडे १७. व्यवहारिक मराठी - प्रकाश परब १८. सुगम मराठी व्याकरण व लेखन - पद्मिनी बिनीवाले १९. व्यावहारिक मराठी - संपा. सयाजीराव मोकशी,रंजना नेमाडे २०. सुलभ भाषाविज्ञान व मराठी व्याकरण - व्ही. एन. पाटील २१. मराठी लेखन कोश- अरुण फडके २२. मराठी लेखन कोश- यास्मिन शेख २३. लेखनमित्र-र.य. साने २४. लेखनमित्र प्रत्येक लिहित्या हाताचा - संकलक व संपादक: संतोष शिंत्रे, लौकिका रास्ते-गोखले 		

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
२०४(अ).१	व्याकरणाची आवश्यकता व उपयुक्तता ध्यानात येईल.	०२
२०४(अ).२	मराठी शब्दजातींच्या स्वरूपवैशिष्ट्यांचे आकलन होईल.	०३
२०४(अ).३	मराठीच्या विभक्तीव्यवस्थेची स्वरूपवैशिष्ट्ये नेमकेपणाने लक्षात येतील.	०३
२०४(अ).४	मराठीच्या प्रयोगव्यवस्थेचे स्वरूप त्यातील प्रकारांसह लक्षात येईल.	०३
२०४(अ).५	समास, लिंग व वचनविचाराचे स्वरूप समजेल.	०३

Skill Based Course		
MAR 204 (B): भाषांतरप्रक्रिया: सिध्दांत व उपयोजन		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. भाषांतराची संकल्पना व प्रक्रिया समजून घेणे. २. भाषांतराच्या प्रमुख प्रकारांचा परिचय करून घेणे. ३. मराठीतील भाषांतरविषयक विविध मतांचा परामर्श घेणे. ४. भाषांतरित साहित्याचा परामर्श घेणे. ५. भाषांतरप्रक्रियेचे उपयोजन करण्यास शिकणे.	
Unit 1	भाषांतर: संकल्पना व स्वरूप १.१ भाषांतराची संकल्पना १.२ भाषांतराची प्रक्रिया	05 L
Unit 2	भाषांतराचे प्रकार २.१ ललित साहित्याचे भाषांतर: स्वरूप व समस्या २.२ विविध क्षेत्रांमधील भाषांतर: स्वरूप व समस्या	12 L
Unit 3	मराठीतील भाषांतरविषयक विचार वि. का. राजवाडे, विष्णुशास्त्री चिपळूणकर, श्री. व्यं. केतकर, श्री. म. माटे, चंद्रकांत पाटील यांचे भाषांतरविषयक विचार	12 L
Unit 4	भाषांतरित साहित्याचा परामर्श १.१ इंग्रजीतून मराठीत व मराठीतून इंग्रजीत भाषांतरित साहित्याचा परामर्श १.२ हिंदीतून मराठीत मराठीतून हिंदीत भाषांतरित साहित्याचा परामर्श	12 L
Unit 5	भाषांतर: उपयोजन ५.१ एखादी कथा / गद्य उतारा यांचे भाषांतर (हिंदी वा इंग्रजीतून मराठीत) ५.२ एखादी बातमी वा लेख यांचे भाषांतर (हिंदी वा इंग्रजीतून मराठीत)	09 L
संदर्भग्रंथ - १. भाषांतरमीमांसा - संपा. कल्याण काळे, अंजली सोमण २. भाषांतरविद्या: स्वरूप आणि समस्या - संपा. रमेश वरखेडे ३. भाषांतर - सदा कन्हाडे ४. भाषांतर आणि भाषा - विलास सारंग ५. भाषांतर: शास्त्र की कला - म. वि. फाटक, रजनी ठकार ६. अनुवादमीमांसा - संपा. केशव तुपे ७. अनुवादविज्ञान - निलेश लोंढे ८. देशी वाण - चंद्रकांत बांदिवडेकर ९. भारतीय साहित्याची संकल्पना (चंद्रकांत बांदिवडेकर गौरवग्रंथ) - संपा. द. दि. पुंडे १०. मराठी अनुवाद ग्रंथसूची - वीणा मुळे		

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
--------	----	-----------------

२०४(ब).१	भाषांतराची संकल्पना व प्रक्रिया यांचे आकलन होईल.	०२
२०४(ब).२	भाषांतराच्या प्रमुख प्रकारांचा परिचय होईल.	०३
२०४(ब).३	मराठीतील भाषांतरविषयक विविध मते समजतील.	०३
२०४(ब).४	भाषांतरित साहित्यनिर्मितीचे स्वरूप व आवाका लक्षात येईल.	०३
२०४(ब).५	भाषांतरप्रक्रियेचे उपयोजन करण्यास शिकतील.	०३

Elective Course		
MAR 204 (C): विशिष्ट वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास - नाटक		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. नाटक या वाङ्मयप्रकाराची संकल्पना व त्याचे स्वरूप समजून घेणे. २. नाटकाच्या विविध प्रकारांचे स्वरूप जाणून घेणे. ३. मराठी नाट्यवाङ्मयाची वाटचाल ठळक टप्प्यांद्वारे लक्षात घेणे. ४. निवडक नाटकांच्या अभ्यासाद्वारे नाटकाचा अभ्यास करण्यास शिकणे.	
Unit 1	नाटक: स्वरूप व संकल्पना १.१ नाटक : एक संमिश्र कलाप्रकार (वाङ्मयीन मूल्य व प्रायोगिक मूल्य) १.२ नाट्यवाङ्मयाचे प्रमुख घटक : विषयसूत्र, कथानक, पात्र, संवाद, संघर्ष आणि मांडणी १.३ अन्य वाङ्मयप्रकारांहून नाटकाचे निराळेपण	12 L
Unit 2	नाटकाचे विविध प्रकार २.१ शोकात्मिका, सुखात्मिका, मेलोड्रामा, फार्स २.२ संगीत नाटक, प्रायोगिक नाटक, व्यावसायिक नाटक	12 L
Unit 3	मराठी नाट्यवाङ्मयाची वाटचाल ३.१ १९२० पूर्वीचे मराठी नाटक ३.२ १९२० ते १९५० या कालखंडातील मराठी नाटक ३.३ स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील मराठी नाटक ३.४ १९९० नंतरचे मराठी नाटक	12 L
Unit 4	निवडक मराठी नाटकांचा अभ्यास ४.१ 'गिधाडे' - विजय तेंडुलकर ४.२ 'वाटा पळवाटा' - दत्ता भगत	14 L
संदर्भग्रंथ - १. आजचे नाटककार - संपा. द. दि. पुंडे, स्नेहल तावरे २. मराठी नाटक आणि रंगभूमी: पहिले शतक - वि. भा. देशपांडे ३. मराठी नाट्यलेखनतंत्राची वाटचाल - अरविंद वा. कुलकर्णी ४. शोकनाट्याचे साहित्यरूप - सदा कऱ्हाडे ५. जयवंत दळवी यांची नाटके : प्रवृत्तिशोध - सु. रा. चुनेकर ६. आधुनिक मराठी नाटक (आशय आणि आकृतिबंध) - सुषमा जोगळेकर		

७. दलित रंगभूमी - संपा. भालचंद्र फडके
८. काही नाटके काही नाटककार - शुभदा शेळके
९. नाट्यसमीक्षा: काही दृष्टिकोण - वि. भा. देशपांडे
१०. समकालीन मराठी रंगभूमी - संपा. राजेंद्र नाईकवाडे
११. मराठी नाटक: स्वातंत्र्योत्तर काल - वि. भा. देशपांडे
१२. मराठी कॉमेडी ट्रेजेडी - माधव मनोहर
१३. मराठी नाटक - माधव मनोहर
१४. राजकीय चळवळ आणि मराठी नाटक - ना. कृ. शनवारे
१५. शोकाट्याची मूलतत्त्वे - संपा - गोकाककर आणि दुंडगेकर
१६. शोकाट्याचे अंतरंग - ना.रा. दुंडगेकर
१७. शोकांतिकेचा उदय - विलास खोले
१८. जातक (दत्ता भगत गौरवग्रंथ)
१९. मराठी रंगभूमीच्या तीस रात्री - मकरंद साठे

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
२०४(क).१	नाटक या वाङ्मयप्रकाराची संकल्पना व त्याचे स्वरूप यांचे आकलन करून घेतील.	०२
२०४(क).२	नाटकाच्या विविध प्रकारांचे स्वरूप जाणून घेतील.	०२
२०४(क).३	मराठी नाट्यवाङ्मयाची वाटचाल ठळक टप्प्यांधारे लक्षात येईल.	०४
२०४(क).४	निवडक नाटकांच्या अभ्यासाधारे नाटकाचा अभ्यास करण्यास शिकतील.	०३

Audit Courses

AC-201(A): Soft Skills		
	Course Objectives (CObs):	
	<ul style="list-style-type: none"> • To inculcate different soft skills among students. 	
Unit 1	Introduction to soft skills Formal definition, Elements of soft skills, Soft vs. Hard skills, Emotional quotient, Goal setting, life skills, Need for soft skills, Communication skills, Etiquettes & Mannerism.	2 hrs.
Unit 2	Self-Assessment Goal setting, SWOT analysis, attitude, moral values, self-confidence, etiquettes, non-verbal skills, achievements, positive attitude, positive thinking and self-esteem. Activity: The teacher should prepare a questionnaire which evaluate students in all the above areas and make them aware about these aspects.	4 hrs.
Unit 3	Communication Skills Types of communication: Verbal, Non-verbal, body language, gestures, postures, gait, dressing sense, facial expressions, peculiarity of speaker (habits). Rhetoric speech: Prepared speech (topics are given in advance, students get 10 minutes to prepare the speech and 5 minutes to deliver, Extempore speech (students deliver speeches spontaneously for 5 minutes each on a given topic), Storytelling (Each student narrates a fictional or real-life story for 5 minutes each), Oral review (Each student orally presents a review on a story or a book read by them)	8 hrs.

	Drafting skills: Letter, Report & Resume writing, business letters, reading & listening skills Activity: The teacher should teach the students how to write the letter, report and build resume. The teacher should give proper format and layouts. Each student will write one formal letter, one report and a resume.	
Unit 4	Formal Group Discussion, Personal Interview & Presentation skills Topic comprehension, Content organization, Group speaking etiquettes, driving the discussion & skills. Preparation for personal interview: dress code, greeting the panel, crisp self-introduction, neatness, etiquettes, language tone, handling embarrassing & tricky questions, graceful closing. Activity: Each batch is divided into two groups of 12 to 14 students each. Two rounds of a GD for each group should be conducted and teacher should give them feedback. Mock interview are to be conducted.	4 hrs.
Unit 5	Aptitude and analytical skills Quantitative aptitude, Numerical reasoning, verbal reasoning, diagrammatic test, situational tests, logical thinking. Analytical skills: Definition, Types, problem solving	8 hrs.
Unit 6	Life skills Time management, critical thinking, sound and practical decision making by dealing with conflicts, stress management, leadership qualities Activity: The teacher can conduct a case study activity to train students for decision making skills. The teacher should conduct a session on stress management and guide students on how to manage stress. The teacher may conduct a stress relieving activity in the class. He/she may counsel students individually to know their problems and guide them on dealing with them effectively.	4 hrs.
Suggested readings:		
<ol style="list-style-type: none"> Basics of Communication In English: Francis Sounderaj, MacMillan India Ltd. English for Business Communication: Simon Sweeney, Cambridge University Press An Introduction to Professional English and Soft Skills: Das, Cambridge University Press Quantitative Aptitude: R.S. Agrawal 		

Course Outcomes (COs):

On completion of this course, the student will be able to:

CO No.	CO	Cognitive level
AC201A.1	Identify their lacunas about some soft skills and try to overcome the same.	2
AC201A.2	Practice learned soft skills in real life and do their jobs more effectively.	3

AC-201(B): Practicing Sports Activities				
Course Objectives (COs):				
<ul style="list-style-type: none"> To motivate students towards sports and provide them required training. 				
SR NO.	NAME OF THE SPORT/GAME (Select ONE of the Following)	SYLLABUS OF THE COURSE	TIMING (02 Hours in a Week)	SEMESTER
1	Volleyball	<ul style="list-style-type: none"> General Fitness 		Total 30

2	Athletics	<ul style="list-style-type: none"> • Basic Fitness • Specific Fitness • History of the Game • Basic Skill of the Game • Major Skill of the Game • Technique & Tactics of the Game • Game Practice 	Morning : 07 to 09 AM OR Evening : 05 to 07 PM	Hours in Each Semester
3	Badminton			
4	Cricket			
5	Basketball			
6	Handball			
7	Kabaddi			
8	Kho-Kho			
9	Table-Tennis			
10	Swimming			

Course Outcomes (COs):

On completion of this course, the student will be able to:

CO No.	CO	Cognitive level
AC201B.1	Identify one or more sports of their choice and develop more interest to participate at University/National level sport events.	2
AC201B.2	Practice the learned sports activities regularly in real life.	3

AC-201(C): Practicing Yoga

Course Objectives:	
	<ul style="list-style-type: none"> • To motivate students towards yoga and provide them required training.
	<ul style="list-style-type: none"> • Yog: Meaning, Definition & Introduction, Objectives • Primary Introduction of Ashtanga Yoga • Preparation of Yogabhyas • Omkar Sadhana, Prayer, Guru Vandana • Sukshma Vyayamas • Suryanamaskar (12 Postures) • Asanas : <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sitting (Baithaksthiti) - Vajrasana, Padmasana, Vakrasana, Ardha-Pashchimotanasana ▪ Supine (Shayansthiti) - Uttan Padaasan(Ekpad/Dwipad), Pavanmuktasana, Viparitarani Aasan, Khandarasan, Shavasana ▪ Prone (Viparitshayansthiti) - Vakrahasta, Bhujangasana, Saralhasta Bhujangasana, Shalabhasana(Ekpad/Dwipad), Makarasana ▪ Standing (Dhandsthiti) - Tadasana , TiryakTadasana, Virasana, Ardh Chakrasana • Primary Study of Swasana: Dirghaswasana, Santhaswasana, JaladSwasana - 6 Types • Pranayama : Anuloma-viloma, Bhramari

Course Outcomes (COs):

On completion of this course, the student will be able to:

CO No.	CO	Cognitive level
AC201C.1	Identify and practice some Yoga asanas regularly in their life to remain healthy.	2
AC201C.2	Provide guidance and practice about Yoga to their friends, parents and relatives.	3

AC-201(D): Introduction to Indian Music	
	<p>Course Objectives:</p> <ul style="list-style-type: none"> To motivate students towards Indian music and provide them minimum required training.
	<ul style="list-style-type: none"> Definition and brief about generation of Swar, Saptak, Thaata, Raaga, Aavartan, Meend, Khatka, Murkee, Taal, Aalaap etc. Taal and its uses - Treetaal, Daadraa, Zaptaal, Kervaa. Information of Badaakhyaal, Chhotaakhyaal (one), Sargam, Lakshangeet (information) Detailed information of Tambora Detailed information of Harmonium and Tablaa. Five filmy songs based on Indian Classical Music (Theory and Presentation) Sound Management - Basic information of Sound Recording (including Practicals) Composition of Music as per the Story Preparing news write-ups of the Seminars, Library Musical Programmes held at the nearest Akashwani, by personal visits.

Course Outcomes (COs):

On completion of this course, the student will be able to:

CO No.	CO	Cognitive level
AC201D.1	Identify different types of Indian music.	3
AC201D.2	Develop more interest to learn and practice Indian music.	4

Distribution of Course papers for M.A. Part II (MARATHI)

Subject Code	Title of the Paper		Duration (Hrs./Wk)	Max. Mark	Exam. Time (Hrs.)
M. A. Part II (MARATHI)					
Semester III : Theory Courses					
MAR-301	विशिष्ट साहित्यकृतीचा अभ्यास	Core course	04	100	03
MAR-302	संशोधन पध्दती	Core course	04	100	03
MAR-303	स्त्रीवादी साहित्यप्रवाहाचा अभ्यास	Core course	04	100	03
MAR-304	A) लोकप्रयोज्य कलांचा अभ्यास	Skill based course	04	100	03
	B) कथा: लेखन व सादरीकरण	Skill based course	04	100	03
	C) तौलनिक साहित्याभ्यास	Elective course	04	100	03
AC-301A/B/C/D	Choose one out of Four (AC-301A/ AC-301B/AC-301C/AC-301D) from Technology + Value Added Courses	Audit course	02	100	
Semester IV : Theory Courses					
MAR-301	विशिष्ट वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास: कविता	Core course	04	100	03
MAR-402	संशोधन प्रकल्प	Core course	04	100	03
MAR-403	लोकसाहित्य व खानदेशी लोकसाहित्य	Elective course	04	100	03
MAR-404	A) कार्यालयीन लेखन व पत्रव्यवहार				
	B) निवडक निबंधवाङ्मयाचा अभ्यास				
AC-401A/B/C/D	Choose one out of Four (AC-401A/ AC-401B/AC-401C/AC-401D) from Professional and Social + Value Added Courses	Audit course	02	100	

M. A. Part I Semester III MARATHI

Core Course MAR 301: विशिष्ट साहित्यकृतींचा अभ्यास		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. साहित्यकृतींचा अभ्यास कसा करावा ते शिकणे. २. वैशिष्ट्यपूर्ण साहित्यकृतींची स्वरूपवैशिष्ट्ये जाणून घेणे. ३. वैशिष्ट्यपूर्ण साहित्यकृतींच्या मराठी वाङ्मयातील योगदानाचे आकलन करून घेणे.	
Unit 1	लीळाचरित्र - एकांक - संपा. शं. गो. तुळपुळे १.१ लीळाचरित्र - एकांक : स्वरूप १.२ लीळाचरित्र - एकांक : वैशिष्ट्ये	14 L
Unit 2	जनाबाईचे निवडक अभंग - संपा. सुहासिनी इल्लेकर २.१ जनाबाईचे निवडक अभंग: स्वरूप २.२ जनाबाईचे निवडक अभंग: वैशिष्ट्ये	12 L
Unit 3	'भिजकी वही' - अरुण कोलटकर ३.१ 'भिजकी वही' या कवितासंग्रहाचे स्वरूप ३.२ 'भिजकी वही' या कवितासंग्रहाची वैशिष्ट्ये	12 L
Unit 4	'वरणभातलोन्चा नी कोन नाय कोन्चा' - जयंत पवार ४.१ 'वरणभातलोन्चा नी कोन नाय कोन्चा' या कथासंग्रहाचे स्वरूप ४.२ 'वरणभातलोन्चा नी कोन नाय कोन्चा' या कथासंग्रहाची वैशिष्ट्ये	12 L
संदर्भग्रंथ - १. महानुभाव पंथाचे वाङ्मय - शं. गो. तुळपुळे २. लीळाचरित्रातील समाजदर्शन - सुमन बेलवलकर ३. लीळाचरित्र: संशोधन आणि समीक्षा - संपा. अविनाश आवलगावकर ४. प्राचीन मराठी वाङ्मयातील समाजदर्शन - ज. ना. कळके ५. मध्ययुगीन साहित्याविषयी - सतीश बडवे ६. संत जनाबाई चरित्र व काव्य - श्री संत जनाबाई शिक्षण संस्था, गंगाखेड ७. जनाबाईचे निवडक अभंग सकलसंतगाथा - संपा. रा. चिं. ढेरे ८. संत जनाबाई - सुहासिनी इल्लेकर ९. संतकवयित्री - इंदुमती शेवडे १०. रोकडे पाझर - राजन गवस ११. मराठी संत कवयित्री - प्राचार्य मा. के. यादव १२. अक्षरांचा श्रम केला - विलास सारंग १३. अरुण कोलटकरांची कविता - वसंत पाटणकर १४. मराठी कथा रूप आणि परिसर - म. द. हातकणंगलेकर १५. कथा : संकल्पना आणि स्वरूप - सुधा जोशी १६. मराठी कथेची स्थितीगती - अंजली सोमण १७. जयंत पवार यांची कथा (लेख) - रणधीर शिंदे, प्रतिष्ठान, सप्टेंबर-ऑक्टोबर २०१५, पृ. ४०-४६.		

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO	CO	Cognitive
----	----	-----------

No.		level
३०१.१	साहित्यकृतीच्या अभ्यासाची पध्दत आत्मसात करतील.	०४
३०१.२	वैशिष्ट्यपूर्ण साहित्यकृतींची स्वरूपवैशिष्ट्ये लक्षात येतील.	०३
३०१.३	वैशिष्ट्यपूर्ण साहित्यकृतींच्या मराठी वाङ्मयातील योगदानाचे आकलन होईल.	०३

Core Course MAR 302: संशोधन पध्दती		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. संशोधनाची संकल्पना व स्वरूप यांबाबतचे आकलन सुस्पष्ट करणे. २. प्रमुख संशोधन पध्दतींचे स्वरूप जाणून घेणे. ३. संशोधन प्रक्रियेतील आराखडा, प्रबंधाची मांडणी यांबाबत शास्त्रीय ज्ञान प्राप्त करणे. ४. संशोधनातील संगणक व इंटरनेटचे महत्त्व लक्षात घेणे.	
Unit 1	संशोधन: संकल्पना व स्वरूप १.१ संशोधन म्हणजे काय ? १.२ संशोधनाचे स्वरूप	10 L
Unit 2	संशोधनाच्या विविध पध्दती २.१ निगमनात्मक पध्दत २.२ विगमनात्मक पध्दत	12 L
Unit 3	संशोधनाचा आराखडा ३.१ विषयनिवडीमागील भूमिका ३.२ गृहितक, उद्दिष्टे, व्याप्ती व मर्यादा ३.३ संशोधन पध्दतीचा अवलंब ३.४ प्रकरणांनुसार मांडणी	12 L
Unit 4	संशोधन प्रबंधाचे स्वरूप ४.१ प्रबंधलेखनाचे स्वरूप ४.२ प्रबंधलेखनाची भाषा ४.३ संदर्भाचे उपयोजन ४.३ परिशिष्टांची मांडणी	12 L
Unit 5	संशोधनात संगणक व इंटरनेटचे महत्त्व	04 L
संदर्भग्रंथ - १. Methodology & Techniques of social Research - DR. Bhandarkar २. Research Methodology - Borse ३. Methodology of Research in social science - Krishan Swami ४. Research Methodology - Method & Techniques - C. R. Kothari ५. Research Methodology - R. Pannarselvam ६. New Methods in social science Research - T. Horrell ७. Scientific Method & social Research - Ghosh B. N.		

८. Research Methodology in social science - Sadhu A. N.
 ९. Research Methos in social science - Sharma B. A.
 १०. Research Methodology in social science - Tandon B. C.
 ११. समाजशास्त्रीय संशोधन पद्धती - घाटोळे
 १२. समाजशास्त्रीय संशोधन पद्धती व तंत्रे - प्रदिप आगलावे
 १३. राजकीय समाजशास्त्रीय संशोधन - प्रा. गजेंद्र गड
 १४. सामाजिक संशोधन पद्धती - डॉ. गुरुनाथा नाडगोंडे
 १५. सामाजिक संशोधन पद्धती - बेहरे
 १६. सामाजिक संशोधन पद्धती - बोधनकर
 १७. संशोधन पद्धती - डॉ. गंगाधर वि. कायंदे (पाटील)
 १८. सामाजिक संशोधन पद्धती - डॉ. भांडारकर पी. एल.
 १९. सांख्यिकी - डॉ. बोधनकर एस. एन.
 २०. शास्त्रीय संशोधन पद्धती - डॉ. बी. एम. कऱ्हाडे
 २१. अर्थशास्त्रीय संशोधन पद्धती - डॉ. बी. डी. कुलकर्णी, डॉ. एस. व्ही. ढमढेरे
 २२. साहित्य संशोधन मार्गदर्शन - बी. एन. पाटील
 २३. प्रायोगिक मानसशास्त्र आणि संशोधन पद्धती - डॉ. भरत देसाई, डॉ. शोभना अभ्यंकर
 २४. आधुनिक साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा - डॉ. म. सु. पगारे
 २५. संशोधन पद्धती - डॉ. वा. भा. पाटील
 २६. संशोधन पद्धती - दु. का. संत
 २७. भाषा व साहित्यसंशोधन खंड १ व २ - संपा. वसंत जोशी

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
३०२.१	संशोधनाची संकल्पना व स्वरूप यांबाबतचे आकलन सुस्पष्ट होईल.	०२
३०२.२	प्रमुख संशोधन पद्धतींचे स्वरूप लक्षात येईल.	०४
३०२.३	संशोधन प्रक्रियेतील आराखडा, प्रबंधाची मांडणी यांबाबतचे शास्त्रीय ज्ञान प्राप्त होईल.	०३
३०२.४	संशोधनातील संगणक व इंटरनेटचे महत्त्व लक्षात येईल.	०३

Core Course		
MAR 303: स्त्रीवादी साहित्यप्रवाहाचा अभ्यास		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. स्त्रीवादाची संकल्पनात्मक मांडणी जाणून घेणे. २. मराठीतील स्त्रियांच्या साहित्यावरील स्त्रीवादाच्या प्रभावाचे स्वरूप जाणून घेणे. ३. निवडक स्त्रीलिखित साहित्यकृतींच्या अभ्यासाद्वारे स्त्रीवादी अभ्यासपद्धती आत्मसात करणे.	
Unit 1	स्त्रीवाद: संकल्पना व स्वरूप १.१ पाश्चात्य स्त्रीवाद: स्वरूप व विकास (चळवळी, संस्था-संघटना, परिषदा, लेखन, कायदे व अन्य माध्यमांतून स्त्रीवादाचा झालेला	16 L

	प्रवास) १.२ भारतीय स्त्रीवाद: स्वरूप व विकास (चळवळी, संस्था- संघटना, लेखन, कायदे व अन्य माध्यमांतून स्त्रीवादाचा झालेला प्रवास)	
Unit 2	मराठीतील स्त्रियांच्या साहित्यावरील स्त्रीवादाचा प्रभाव २.१ १९७५ पूर्वं कालखंडातील मराठीतील स्त्रियांच्या साहित्याचे स्वरूप: परामर्श (मध्ययुगीन व आधुनिक अशा दोन्ही कालखंडांचा विचार) २.२ १९७५ नंतरच्या मराठीतील स्त्रियांच्या लेखनावरील स्त्रीवादाचा प्रभाव (स्त्रियांची कविता, स्त्रियांची आत्मचरित्रे, स्त्रियांचे कादंबरीलेखन, स्त्रियांचे कथालेखन यांवरील स्त्रीवादाचा प्रभाव)	16 L
Unit 3	निवडक साहित्यकृतींचा स्त्रीवादी अंगाने अभ्यास - ३.१ 'स्त्रीसूक्त' (कवितासंग्रह) - अश्विनी धोंगडे ३.२ 'ब्लॉगच्या आरश्यापल्याड' (कथासंग्रह) - मनस्विनी लता रवींद्र	18 L

संदर्भग्रंथ -

१. स्त्री साहित्याचा मागोवा: खंड १,२,३ - संपा. मंदा खांडगे व इतर
२. स्त्रीवादी समीक्षा: स्वरूप आणि उपयोजन - अश्विनी धोंगडे
३. आधुनिक मराठी कवयित्रींची कविता - रा. ग. जाधव
४. मराठी लेखिका: चिंता आणि चिंतन - भालचंद्र फडके
५. स्त्रीवाद - संपा. सुमती लांडे
६. स्त्रियांची नवकथा: वाटा आणि वळणे - मंगला वरखेडे
७. स्त्रीप्रश्नांची वाटचाल: परिवर्तनाच्या दिशेने - विद्युत भागवत
८. स्त्रीविकासाच्या पाऊलखुणा - संपा. स्वाती कर्वे
९. भारतीय संदर्भातून स्त्रीवाद, स्त्रीवादी समीक्षा आणि उपयोजन - शोभा नाईक
१०. स्त्रीवादी समीक्षा: संकल्पना आणि उपयोजन - संपा. मंगला वरखेडे
११. तिसऱ्या बिंदूच्या शोधात - तारा भवाळकर
१२. स्त्रीवादी विचार आणि समीक्षेचा मागोवा - शोभा पाटील,
१३. मराठी कथेची स्थितिगती - अंजली सोमण
१४. आधुनिक कादंबरी आणि मराठी लेखिका शशिकांत साळवे
१५. चौकट - संपा. विलास खोले
१६. स्त्रीवाद: एक दृष्टिक्षेप - अरुणा सबाने
१७. स्त्रीलिखित कादंबऱ्या: प्रेरणा आणि प्रवृत्ती - विद्या देवधर
१८. स्त्रीविकासाचे नवे क्षितिज - संपा. स्वाती कर्वे
२०. स्त्रीप्रश्नांची चर्चा: एकोणिसावे शतक - प्रतिभा रानडे
२१. स्त्रियांचे गद्यलेखन - मधुबाला खोपडे
२२. मराठी कादंबरी: स्त्रियांचे योगदान - प्रमिला भिरुड
२३. स्त्रीलिखित साहित्य: संदर्भ आणि चिकित्सा - संपा. आशुतोष पाटील
२४. स्त्रियांचे कादंबरी - संपा. रेखा इनामदार साने
२५. स्त्रियांचे कथालेखन - संपा. अरुणा ढेरे
२६. मराठीतील स्त्रियांची कविता - प्रभा गणोरकर
२७. संदर्भासहित स्त्रीवाद - संपा. वंदना भागवत व इतर

२८. शोध स्त्रीप्रतिमांचा - आशुतोष पाटील
 २९. हिंदू सस्कृती आणि स्त्रिया खंड १ व २ - आ. ह. साळुंखे
 ३०. महाराष्ट्रातील स्त्रीचळवळीचा मागोवा - मेधा नानिवडेकर
 ३१. मराठी दलित कादंबरीतील स्त्रीचित्रण - ज्योती लांजेवार

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
३०३.१	स्त्रीवादाच्या संकल्पनात्मक मांडणीचे आकलन होईल.	०२
३०३.२	मराठीतील स्त्रियांच्या साहित्यावरील स्त्रीवादाच्या प्रभावाचे स्वरूप लक्षात येईल.	०४
३०३.३	निवडक स्त्रीलिखित साहित्यकृतींच्या अभ्यासाधारे स्त्रीवादी अभ्यासपध्दती आत्मसात करता येईल.	०३

Skill Based Course MAR 304 (A): लोकप्रयोज्य कलांचा अभ्यास		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. लोकप्रयोज्य कलांची स्वरूपवैशिष्ट्ये जाणून घेणे. २. पारंपरिक लोकप्रयोज्य कलांचा परिचय करून घेणे. ३. लोकप्रयोज्य कलांच्या प्रबोधनात्मक सामर्थ्याचा अभ्यास करणे. ४. मराठी साहित्यावरील लोकप्रयोज्य कलांच्या प्रभावांची मीमांसा करणे.	
Unit 1	लोकप्रयोज्य कला: संकल्पना व स्वरूप १.१ लोकप्रयोज्य कला म्हणजे काय ? १.२ लोकप्रयोज्य कलांचे विशेष	14 L
Unit 2	पारंपरिक लोकप्रयोज्य कला २.१ तमाशा २.२ लळित २.३ भारुड २.४ कीर्तन २.५ खानदेशी वहा	12 L
Unit 3	प्रबोधनात्मक लोकप्रयोज्य कला ३.१ सत्यशोधकी जलसे ३.२ आंबेडकरी जलसे	12 L
Unit 4	लोकप्रयोज्य कला आणि मराठी साहित्य ४.१ लोकप्रयोज्य कलांचा मराठी नाटकावरील प्रभाव ४.२ लोकप्रयोज्य कलांचा अन्य मराठी साहित्यावरील प्रभाव (कथा, कादंबरी व अन्य)	12 L

संदर्भग्रंथ -

१. बंजारा लोकजीवन पद्धती - डॉ. रूख्मिणी पवार
२. तमाशा लोकरंगभूमी - रूस्तम अचलखांब
३. आंबेडकरी जलसे - भगवान ठाकूर
४. महाराष्ट्राची सांस्कृतिक लोककला - डॉ. रामचंद्र देखणे
५. सगनभाऊकृत लावण्या व पोवाडे - संपा. गंगाधर मोरजे, डॉ. धोंडीराम वाडकर
६. समाज क्रांतीचे जनक महात्मा ज्योतिराव फुले - प्रा. ना. ग. पवार, अविनाश वरोरकर
७. अंधारातील लावण्या - संपा. य. न. केळकर
८. लोकरंगभूमी - प्रभाकर मांडे
९. लोकसंस्कृती बंध अनुबंध - डॉ. दत्ता भोसले
१०. मराठी नाटकातील स्त्री रूपे - डॉ. शोभा देशमुख
११. Tradition & Indian Theatre - Varhadpande M. L.
१२. Standard Dictionary of folklore, Mythology and legend - Maria Leach
१३. The Indian Theatre - Adya Rangacharya
१४. A Panorama of Theatre in India - Som Benegal
१५. दशरूपक विधान - कंगले र. पं.
१६. लोकसाहित्याची रूपरेखा - दुर्गा भागवत
१७. लोकसाहित्य विज्ञान - डॉ. सत्येंद्र
१८. आदिवासींची लोकनृत्ये - डॉ. गोविंद गारे
१९. कोलाम - डॉ. भाऊ मांडवकर
२०. लोकनाट्याची परंपरा - वि. कृ. जोशी
२१. रूपड्यांची रूपकथा - सुखटणकर ज. स.
२२. लोकसरिता - विनायक खेडेकर
२३. मराठी रंगभूमीचा पूर्वरंग - कृ. बा. मराठे
२४. मराठी रंगभूमीचा उषःकाल - माया सरदेसाई
२५. लोकसंस्कृतीचे उपासक - डॉ. रा. चि. ढेरे
२६. गावगाड्याबाहेर - डॉ. प्रभाकर मांडे
२७. स्त्रियांचे खेळ आणि गाणी - डॉ. सरोजिनी बाबर
२८. लोकनाट्यस्वरूप - डॉ. सुदाम जाधव
२९. विदूषक - गो. के. भट
३०. तमाशा कला आणि साहित्य - नामदेव व्हटकर
३१. कलगीतुरा - म. वा. धोंड
३२. भरतमुनींचे नाट्यशास्त्र - गोदावरी केतकर
३३. जांभुळ आख्यान : लोकमहाभारत - गणेश हाके
३४. सोंगाडया - भि. शि. शिंदे
३५. आंबेडकरी शाहिरी - कृष्णा किरवले

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
३०४(अ).१	लोकप्रयोज्य कलांच्या स्वरूपवैशिष्ट्यांचे आकलन होईल.	०२
३०४(अ).२	पारंपरिक लोकप्रयोज्य कलांचा परिचय होईल.	०२
३०४(अ).३	लोकप्रयोज्य कलांच्या प्रबोधनात्मक सामर्थ्य लक्षात येईल.	०४
३०४(अ).४	मराठी साहित्यावरील लोकप्रयोज्य कलांचा प्रभाव समजेल.	०४

Skill Based Course MAR 304 (B): कथा: लेखन व सादरीकरण		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. कथेची संकल्पना व रचनातंत्र यांचे आकलन करून घेणे. २. कथालेखनाची प्रक्रिया जाणून घेणे. ३. कथा सादरीकरणाचे कौशल्य आत्मसात करणे.	
Unit 1	कथा: संकल्पना व स्वरूप १.१ कथेची संकल्पना १.२ कथेची स्वरूपवैशिष्ट्ये १.३ कथेचे रचनातंत्र	14 L
Unit 2	कथालेखनाची प्रक्रिया २.१ अनुभव २.२ कथानक २.३ पात्र २.४ वातावरण २.५ निवेदनपध्दती २.६ भाषा	12 L
Unit 3	कथा: प्रकार व परंपरा ३.१ कथाप्रकारांचा परिचय (लघुकथा, दीर्घकथा, रूपककथा, दलित कथा, ग्रामीण कथा, विज्ञान कथा, गूढकथा) ३.२ मराठी कथेच्या परंपरेचा परिचय (प्रमुख कथाकारांच्या अनुषंगाने)	12 L
Unit 4	कथा सादरीकरण कौशल्य ४.१ कथा सादरीकरणासाठी आवश्यक बाबी ४.२ कथेची उचित निवड ४.३ नाट्याभिनय (कायिक व वाचिक) ४.४ भाषाप्रभुत्व ४.५ स्पष्ट शब्दोच्चार व सुरावलीचे भान ४.६ देहबोली	12 L
संदर्भग्रंथ - १. साहित्याची निर्मितिप्रक्रिया - आनंद यादव २. सृजनात्मक लेखन - आनंद पाटील ३. कथा: संकल्पना आणि समीक्षा - सुधा जोशी ४. पाण्यावरची अक्षरे - गंगाधर गाडगीळ ५. मराठी कथा: उगम आणि विकास - इंदुमती शेवडे ६. मराठी कथासाहित्य एक आलेख - म. ना. अदवंत ७. मराठी कथेची स्थितिगती - अंजली सोमण ८. कथा आणि कथाकथन - राजा मंगळवेढेकर ९. मिरासदारी (प्रस्तावना) - द. मा. मिरासदार		

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
३०४(ब).१	कथेची संकल्पना व रचनातंत्र यांचे आकलन होईल.	०२
३०४(ब).२	कथालेखनाची प्रक्रिया लक्षात येईल.	०४
३०४(ब).३	कथा सादरीकरणाचे कौशल्य आत्मसात होईल.	०६

Elective Course MAR 304 (C): तौलनिक साहित्याभ्यास		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. तौलनिक साहित्याभ्यास या अभ्यासक्षेत्राचे स्वरूप जाणून घेणे. २. तौलनिक साहित्याभ्यासातील प्रमुख संकल्पनांचे आकलन करून घेणे. ३. पाश्चात्य वाङ्मयीन वादांच्या मराठी साहित्यावरील प्रभावाची मीमांसा करणे.	
Unit 1	तौलनिक साहित्याभ्यास: स्वरूप १.१ तौलनिक साहित्याभ्यासाची संकल्पना १.२ तौलनिक साहित्याभ्यासाचे स्वरूप	14 L
Unit 2	विश्वसाहित्य, राष्ट्रीय साहित्य आणि भारतीय साहित्य २.१ विश्वसाहित्य: संकल्पना २.२ राष्ट्रीय व भारतीय साहित्य: संकल्पना	12 L
Unit 3	तौलनिक साहित्याभ्यासातील प्रमुख संकल्पना ३.१ साम्य, भेद ३.२ प्रभव, प्रभाव ३.३ वस्तुबीजे, स्वागत, आदान-प्रदान	12 L
Unit 4	तौलनिक साहित्याभ्यासाचे क्षेत्र - वाङ्मयीन वाद ४.१ सौंदर्यवाद व अस्तित्ववाद यांच्या मराठी साहित्यावरील प्रभावाचा विचार	12 L
संदर्भग्रंथ - १. तौलनिक साहित्याभ्यास: तत्त्वे आणि दिशा - संपा. चंद्रशेखर जहागीरदार २. तौलनिक साहित्याभ्यास - वसंत बापट ३. तौलनिक साहित्याभ्यास: नवे सिध्दांत आणि उपयोजन - आनंद पाटील ४. तौलनिक साहित्याभ्यास आणि मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय - र. बा. मंचरकर ५. साहित्य: रंग आणि अंतरंग - निशिकांत मिरजकर ६. भारतीय साहित्याची संकल्पना - संपा. द. दि. पुंडे आणि पद्मजा घोरपडे ७. तौलनिक साहित्य आणि शेक्सपिअरची नाटके - वा.पु.गिंडे ८. तौलनिक साहित्य -निशिकांत मिरजकर		

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
३०४(क).१	तौलनिक साहित्याभ्यास या अभ्यासक्षेत्राचे स्वरूप लक्षात येईल.	०२
३०४(क).२	तौलनिक साहित्याभ्यासातील प्रमुख संकल्पनांचे आकलन होईल.	०४
३०४(क).३	पाश्चात्य वाङ्मयीन वादांच्या मराठी साहित्यावरील प्रभावाचे स्वरूप स्पष्ट होईल.	०५

Audit Courses		
AC-301(A): Computer Skills		
Course Objectives (COs):		
<ul style="list-style-type: none"> To inculcate different daily useful computer skills among students. 		
Unit 1	Elements of Information Technology 1.1 Information Types: Text, Audio, Video, and Image, storage formats 1.2 Components: Operating System, Hardware and Software, firmware 1.3 Devices: Computer, Mobile Phones, Tablet, Touch Screen, Scanner, Printer, Projector, smart boards 1.4 Processor & Memory: Processor functions, speed, Memory types: RAM /ROM /HDD /DVD-ROM/Flash drives, memory measurement metrics	2 hrs
Unit 2	Office Automation-Text Processing 2.1 Views: Normal View, Web Layout View, Print Layout View, Outline View, ReadingLayout View 2.2 Working with Files: Create New Documents, Open Existing Documents, SaveDocuments to different formats, Rename Documents, Close Documents 2.3 Working with Text: Type and Insert Text, Highlight Text, Formatting Text, Delete Text, Spelling and Grammar, paragraphs, indentation, margins 2.4 Lists: Bulleted and Numbered Lists, 2.5 Tables: Insert Tables, Draw Tables, Nested Tables, Insert Rows and Columns, Moveand Resize Tables, Moving the order of the column and/or rows inside a table, TableProperties 2.6 Page Margins, Gutter Margins, Indentations, Columns, Graphics, Print Documents, 2.7 Paragraph Formatting, Paragraph Attributes, Non-printing characters 2.8 Types of document files: RTF, PDF, DOCX etc.	5 hrs
Unit 3	Office Automation-Worksheet Data Processing 3.1 Spreadsheet Basics: Adding and Renaming Worksheets, Modifying Worksheets, 3.2 Moving Through Cells, Adding Rows, Columns, and Cells, Resizing Rows and Columns, Selecting Cells, Moving and Copying Cells 3.3 Formulas and Functions: Formulas, Linking Worksheets, Basic Functions, AutoSum, Sorting and Filtering: Basic Sorts, Complex Sorts, Auto-fill, Deleting Rows, Columns, and Cells 3.4 Charting: Chart Types, drawing charts, Ranges, formatting charts	5 hrs
Unit 4	Office Automation- Presentation Techniques and slide shows 4.1 Create a new presentation, AutoContent Wizard, Design Template, Blank Presentation, Open an Existing Presentation, PowerPoint screen, Screen Layout 4.2 Working with slides: Insert a new slide, Notes, Slide layout, Apply a design template, Reorder Slides, Hide Slides, Hide Slide text, Add content, resize a placeholder or textbox, Move a placeholder or text box, Delete a placeholder or text box, Placeholder or Text box properties, Bulleted and numbered lists, Adding	6 hrs

	<p>notes</p> <p>4.3 Work with text: Add text and edit options, Format text, Copy text formatting, Replace fonts, Line spacing, Change case, Spelling check, Spelling options</p> <p>4.4 Working with tables: Adding a table, Entering text, Deleting a table, Changing row width, Adding a row/column, Deleting a row/column, Combining cells, Splitting a cell, Adding color to cells, To align text vertically in cells, To change table borders, Graphics, Add clip art, Add an image from a file, Save & Print, slide shows, slide animation/transitions.</p>	
Unit 5	<p>Internet & Applications:</p> <p>5.1 Computer Network Types: LAN, PAN, MAN, CAN, WAN, Defining and describing the Internet, Brief history, Browsing the Web, Hypertext and hyperlinks, browsers, Uniform resource locator</p> <p>5.2 Internet Resources: Email, Parts of email,</p> <p>5.3 Protecting the computer: Password protection, Viruses, Virus protection software, Updating the software, Scanning files, Net banking precautions.</p> <p>5.4 Social Networking: Features, Social impact, emerging trends, issues, Social Networking sites: Facebook, Twitter, LinkedIn, Orkut, online booking services</p> <p>5.5 Online Resources: Wikipedia, Blog, Job portals, C.V. writing</p> <p>5.6 e-learning: e-Books, e-Magazines, e-News papers, OCW (open course wares): Sakshat (NPTEL) portal, MIT courseware</p>	4 hrs
Unit 6	<p>Cloud Computing Basics</p> <p>6.1 Introduction to cloud computing</p> <p>6.2 Cloud computing models: SAS, AAS, PAS</p> <p>6.3 Examples of SAS, AAS, PAS (DropBox, Google Drive, Google Docs, Office 365 Prezi, etc.)</p>	3 hrs
<p>Suggested readings:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. TCI, "Introduction to Computers and Application Software", Publisher: Jones & Bartlett Learning, 2010, ISBN: 1449609821, 9781449609825 2. Laura Story, Dawna Walls, "Microsoft Office 2010 Fundamentals", Publisher: Cengage Learning, 2010, ISBN: 0538472464, 9780538472463 3. June Jamrich Parsons, Dan Oja, "Computer Concepts Illustrated series", Edition 5, Publisher Course Technology, 2005, ISBN 0619273550, 9780619273552 4. Cloud computing online resources 		

Course Outcomes (COs):

On completion of this course, the student will be able to:

CO No.	CO	Cognitive level
AC301A.1	Identify their lacunas about some computer skills and try to overcome the same.	2
AC301A.2	Practice the learned computer skills in real life and do their jobs more effectively.	3

AC-301(B): Cyber Security

Course Objectives (COs):

- To make students aware of different daily useful cyber security skills/rules.

Unit 1	Networking Concepts Overview	3 hrs
---------------	-------------------------------------	--------------

	Basics of Communication Systems, Transmission Media, ISO/OSI and TCP/IP models, Network types: Local Area Networks, Wide Area Networks, Internetworking, Packet Formats, Wireless Networks: Wireless concepts, Advantages of Wireless, Wireless network architecture, Reasons to use wireless, Internet	
Unit 2	Security Concepts Information Security Overview, Information Security Services, Types of Attacks, Goals for Security, E-commerce Security, Computer Forensics, Steganography. Importance of Physical Security, Biometric security & its types, Risk associated with improper physical access, Physical Security equipments. Passwords: Define passwords, Types of passwords, Passwords Storage – Windows & Linux.	7 hrs
Unit 3	Security Threats and vulnerabilities Overview of Security threats, Hacking Techniques, Password Cracking, Types of password attacks, Insecure Network connections, Wi-Fi attacks & countermeasures, Information Warfare and Surveillance. Cyber crime: e-mail related cyber crimes, Social network related cyber crimes, Desktop related cyber crimes, Social Engineering related cyber crimes, Network related cyber crimes, Cyber terrorism, Banking crimes	7 hrs
Unit 4	Cryptography Understanding cryptography, Goals of cryptography, Types of cryptography, Applications of Cryptography, Use of Hash function in cryptography, Digital signature in cryptography, Public Key infrastructure	5 hrs
Unit 5	System & Network Security System Security: Desktop Security, email security: PGP and SMIME, Web Security: web authentication, Security certificates, SSL and SET, Network Security: Overview of IDS, Intrusion Detection Systems and Intrusion Prevention Systems, Overview of Firewalls, Types of Firewalls, VPN Security, Security in Multimedia Networks, Fax Security.	3 hrs
Unit 6	OS Security OS Security Vulnerabilities updates and patches, OS integrity checks, Anti-virus software, Design of secure OS and OS hardening, configuring the OS for security, Trusted OS.	2 hrs
Unit 7	Security Laws and Standards Security laws genesis, International Scenario, Security Audit, IT Act 2000 and its amendments.	3 hrs
Suggested readings:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Skills Factory, Certificate in Cyber Security, Text Book Special edition, Specially published for KBC NMU, Jalgaon 2. BPB Publication, “Fundamentals of Cyber Security”, Mayank Bhushan, Rajkumar Singh Rathore , Aatif Jamshed 3. CreateSpace Independent Publishing Platform, “Cyber Security Basics”, Don Franke, ISBN-13: 978-1522952190 ISBN-10: 1522952195 4. Online references 		

Course Outcomes (COs):

On completion of this course, the student will be able to:

CO No.	CO	Cognitive level
---------------	-----------	------------------------

AC301B.1	Practice learned cyber security skills/rules in real life.	3
AC301B.2	Provide guidance about cyber security skills/rules to their friends, parents and relatives.	2

AC 301 C लेखनविषयक नियम व मुद्रितशोधन		
	उद्दिष्टे (Objectives): <ol style="list-style-type: none"> प्रकाशन व संपादन क्षेत्रातील कामांसाठी आवश्यक मुद्रितशोधन या कौशल्याचा परिचय करून देणे. लेखनविषयक नियम व मुद्रितशोधन यांची उपयुक्तता लक्षात आणून देणे. मुद्रितशोधनाचे तंत्र व प्रक्रिया शिकवणे. मुद्रितशोधनाचा सराव करणे. 	
Unit 1	लेखनविषयक नियमांचे मुद्रितशोधनातील महत्त्व <ol style="list-style-type: none"> लेखनविषयक नियमांची माहिती मराठी विरामचिन्हांचा परिचय मुद्रितशोधनातील लेखनविषयक नियमांचे महत्त्व 	10 L
Unit 2	मुद्रितशोधन: स्वरूप व प्रक्रिया <ol style="list-style-type: none"> मुद्रितशोधन म्हणजे काय ? मुद्रितशोधनाच्या उपयोजनाची क्षेत्रे आणि या कौशल्याची आवश्यकता मुद्रितशोधनाच्या खुणा, त्यांचा आणि त्यांचे उपयोजन 	10 L
Unit 3	मुद्रितशोधन: उपयोजन <ol style="list-style-type: none"> किमान तीनशे शब्दांचे तीन गद्य उतारे निवडून त्यातील विरामचिन्हे ओळखून त्यांची प्रकारानुसार यादी करा. वर्गातील विद्यार्थ्यांचे दोन गट करून एका गटाने लिहिलेल्या उताऱ्याचे दुसऱ्या गटाकडून मुद्रितशोधन करून घ्या. (किमान दोन उतारे प्रत्येक गटाकडून) 	08 L
संदर्भग्रंथ - <ol style="list-style-type: none"> सुगम मराठी व्याकरण - मो. रा. वाळंबे, नितीन, पुणे. मुद्रित - शोधन, भाग - १ - य. ए. धायगुडे, दि पूना प्रेस ऑनर्स असो. लि., पुणे. व्यावहारिक मराठी - ल. रा. नसिराबादकर, फडके, कोल्हापूर. सुलभ मराठी व्याकरण व लेखन - पद्मिनी बिनीवाले, नवनीत, मुंबई. शुद्धलेखन नियमावली - भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई. मराठी शुद्धलेखन प्रदीप - मो. रा. वाळंबे, नितीन, पुणे. शुद्धलेखन मार्गप्रदीप - अरुण फडके, अंकुर, ठाणे. मराठी लेखन-कोश - अरुण फडके, केशव भिकाजी ढवळे, मुंबई. मराठी लेखन कोश - यास्मिन शेख, मनोविकास, पुणे. लेखनमित्र - र. य. साने, विद्या विकास पब्लिशर्स, नागपूर. मराठी रंगभूमीच्या तीस रात्री - मकरंद साठे 		

साध्ये (Cots): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
--------	----	-----------------

AC 301 C.१	मुद्रितशोधन या कौशल्याचा परिचय होईल आणि त्यातून उपलब्ध होणाऱ्या रोजगाराच्या संधी शोधता येतील.	०२
AC 301 C.२	लेखनविषयक नियम व मुद्रितशोधन यांची उपयुक्तता लक्षात येईल.	०५
AC 301 C.३	मुद्रितशोधनाचे तंत्र व प्रक्रिया शिकतील.	०३
AC 301 C.४	मुद्रितशोधनाचा सराव करून प्रत्यक्ष ते काम करतील.	०३

AC 301 D निबंधलेखन		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. निबंधलेखनाची वैशिष्ट्ये व निराळेपण लक्षात घेणे. २. निबंधलेखनाचे तंत्र अवगत करणे. ३. विविध प्रकारांतील निबंधलेखनाचा सराव करणे.	
Unit 1	निबंध: स्वरूप व वैशिष्ट्ये १.१ निबंध म्हणजे काय ? १.२ निबंधाची वैशिष्ट्ये व निराळेपण	10 L
Unit 2	निबंधलेखनाचे तंत्र २.१ आशयाची मांडणी २.२ लेखनतंत्र	10 L
Unit 3	निबंधाचे प्रकार ३.१ चार निवडक प्रकारांतील निबंधलेखनाचे स्वरूप व प्रात्यक्षिक ३.१.१ वर्णनात्मक ३.१.२ आत्मनिवेदनात्मक ३.१.३ चिंतनात्मक ३.१.४ ललित	08 L
संदर्भग्रंथ - १. व्यावहारिक मराठी - ल. रा. नसिराबादकर, फडके, कोल्हापूर. २. मराठी भाषा: उपयोजन आणि सर्जन - संपा. अनिल गवळी. ३. सुलभ मराठी व्याकरण व लेखन - पद्मिनी बिनीवाले, नवनीत, मुंबई. ४. निबंध: शास्त्र व कला - प्र. न. जोशी ५. वाङ्मयीन निबंध - रा. ग. जाधव, कॉन्टिनेन्टल, पुणे. ६. सुगम मराठी व्याकरण व लेखन- मो. रा. वाळंबे, नितीन, पुणे. ७. ग्रंथ - संवाद - वि. शं. चौधुले, प्रतिमा, पुणे. ८. लेखनमित्र - र. य. साने, विद्या विकास पब्लिशर्स, नागपूर. ९. मराठी निबंध पुष्पांजली - शोभना अळवणी १०. डायमंड निबंधलेखमाला - विभावरी दामले, प्राची साठे		

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
AC 301 D.१	निबंधलेखनाची वैशिष्ट्ये व निराळेपण लक्षात येईल.	०२

AC 301 D.२	निबंधलेखनाचे तंत्र अवगत होईल.	०३
AC 301 D.३	विविध प्रकारांतील निबंधलेखनाच्या सरावातून मुद्देसूदपणा, सुसूत्रता आणि मांडणी कौशल्य आत्मसात होईल.	०६

M. A. Part II Semester IV (MARATHI)

Core Course		
MAR 401: विशिष्ट वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास - कविता		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. कविता या वाङ्मयप्रकाराच्या संकल्पनाव्यूहाचे आकलन करून घेणे. २. कवितेच्या प्रमुख प्रकारांचा परिचय करून घेणे. ३. ठळक टप्प्यांच्या आधारे आधुनिक मराठी कवितेची वाटचाल जाणून घेणे. ४. निवडक कवितासंग्रहांच्या अध्ययनातून कवितेच्या अभ्यासाची दृष्टी विकसित करणे.	
Unit 1	कविता: संकल्पना व स्वरूप १.१ कवितेची संकल्पना १.२ कवितेचे घटक	14 L
Unit 2	कवितेचे प्रकार २.१ मध्ययुगीन काव्याचे प्रमुख प्रकार (ओवी, अभंग, भारुड, लावणी, पोवाडा, आख्यानकाव्य) २.२ आधुनिक कवितेचे प्रमुख प्रकार (सुनीत, मुक्तछंद, दीर्घ कविता, खंडकाव्य, गजल, हायकू)	12 L
Unit 3	आधुनिक मराठी कवितेची वाटचाल ३.१ केशवसुतकालीन कविता ३.२ नवकविता ३.३ साठोत्तरी कविता	12 L
Unit 4	निवडक कवितासंग्रहांचा अभ्यास ४.१ 'तुही यत्ता कंची' - नामदेव ढसाळ ४.२ 'पायी चालणार' - प्रफुल्ल शिलेदार	12 L
संदर्भग्रंथ - १. कवितेचा शोध - वसंत पाटणकर २. कविता: संकल्पना,निर्मिती आणि समीक्षा - वसंत पाटणकर ३. काही मराठी कवी: जाणवा आणि शैली - सुधीर रसाळ ४. अर्वाचीन मराठी काव्यदर्शन - अक्षयकुमार काळे ५. मराठी कविता आणि आधुनिकता - यशवंत मनोहर ६. मराठी कविता: स्वरूप आणि विवेचन - निशिकांत ठकार ७. साठोत्तरी कविता आणि कवी - रा. ग. जाधव ८. स्वातंत्र्योत्तर मराठी कविता - संपादक: सुषमा करोगल ९. कविता आणि प्रतिमा - सुधीर रसाळ १०. मराठी काव्याचे मानदंड- भाग १, २ - स. रा. गाडगीळ ११. कवितेविषयी - वसंत आबाजी डहाके १२. दोन परंपरा - द. भि. कुलकर्णी १३. मराठी साहित्य: प्रेरणा व स्वरूप - संपा. गो.मा. पवार, म. द. हातकणंगलेकर १४. स्वातंत्र्योत्तर मराठी कविता (१९४५ ते १९६०) - संपा. वसंत पाटणकर १५. स्वातंत्र्योत्तर मराठी कविता (१९६१ ते १९८०) - संपा. तु. शं. कुलकर्णी		

१६. साहित्य: अध्यापन आणि प्रकार - संपा. संपा. श्री. पु. भागवत आणि इतर
 १७. आधुनिक मराठी कविता: काही रूपे, काही रंग - गो. म. कुलकर्णी
 १८. आधुनिक मराठी काव्य: उद्गम, विकास आणि भवितव्य - दि. के. बेडेकर
 १९. कवितारती - विजया राजाध्यक्ष
 २०. मराठी कविता: १९४५ ते १९६० - रा. श्री. जोग
 २१. मराठी कविता: नवी वळणे - प्रकाश देशपांडे केजकर
 २२. आधुनिक मराठी कवयित्रींची कविता - रा. ग. जाधव
 २३. मी भयंकराच्या दारात उभा आहे ! - संपा. सतीश काळेसकर, प्रज्ञा दया पवार
 २४. नवे कवी नवी कविता - विश्राम गुप्ते
 २५. नव्वदोत्तरी आंबेडकरी कवितेची मीमांसा - अशोक इंगळे
 २६. दलित कवितेचा इतिहास - महेंद्र भवरे
 २७. आधुनिक मराठी कविता - प्रकाश देशपांडे केजकर

साध्ये (COs): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
४०१.१	कविता या वाङ्मयप्रकाराच्या संकल्पनाव्यूहाचे आकलन होईल.	०२
४०१.२	कवितेच्या प्रमुख प्रकारांचा परिचय होईल.	०२
४०१.३	आधुनिक मराठी कवितेची वाटचाल समजेल.	०४
४०१.४	कवितेच्या अभ्यासाची दृष्टी विकसित होईल.	०३

Core Course MAR 402: संशोधन प्रकल्प

उद्दिष्टे (Objectives):

- संशोधन पध्दतीचे उपयोजन करण्याची दृष्टी प्राप्त करून घेणे.
- संशोधन विषयाची निवड, त्याचा आराखडा, मांडणी यांबाबतचे तंत्र अवगत करणे.
- वाङ्मयीन संशोधनाची शिस्त लक्षात घेऊन संशोधन दृष्टी विकसित करणे.

- सदर अभ्यासपत्रिकेसाठी विद्यार्थ्यांनी सत्राच्या सुरुवातीला संपूर्ण अभ्यासक्रमातील घटकांपैकी कोणत्याही घटकाशी संबंधित एका विषयाची निवड संबंधित मार्गदर्शकांशी (विषयशिक्षकांशी) चर्चा करून करावयाची आहे.
- निवडलेल्या विषयावरील संशोधन प्रकल्प सत्राच्या अखेरीस विद्यार्थ्यांनी संबंधित मार्गदर्शकांकडे (विषयशिक्षकांकडे) जमा करावयाचा आहे.
- सदर प्रकल्प सत्र तिसऱ्यामध्ये अभ्यासलेल्या संशोधन पध्दतीच्या अभ्यासपत्रिकेनुसार असावा.
- संशोधन प्रकल्प लेखनाबाबत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्याची जबाबदारी संबंधित विषयशिक्षकांची राहिल.
- संशोधन प्रकल्प किमान ४०-५० पृष्ठसंख्येचा असावा. संशोधन प्रकल्प हस्तलिखित स्वरूपातच असावा.
- संशोधन प्रकल्पाच्या पहिल्या पानावर संबंधित मार्गदर्शक, विभागप्रमुख आणि संचालक यांच्या स्वाक्षरी असाव्यात.

सदर अभ्यासपत्रिकेसाठी परीक्षेचे स्वरूप व गुणांची विभागणी खालीलप्रमाणे असेल.

अंतर्गत गुण (४० गुण)	सादरीकरण (Presentation) - PPT / Seminar / मौखिकी	३० गुण
	वर्गातील उपस्थिती व वर्तन	१० गुण
विद्यापीठ परीक्षा गुण (६० गुण)	संशोधन प्रकल्प	६० गुण
	एकूण गुण	१०० गुण

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
४०२.१	संशोधन पध्दतींचे उपयोजन करण्याची दृष्टी प्राप्त होईल.	०२
४०२.२	संशोधन विषयाची निवड, त्याचा आराखडा, मांडणी यांबाबतचे तंत्र अवगत होईल.	०४
४०२.३	वाङ्मयीन संशोधनाची शिस्त आत्मसात करून संशोधन दृष्टी विकसित होईल.	०३

Core Course MAR 403: लोकसाहित्य आणि खानदेशी लोकसाहित्य		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. लोकसाहित्य या अभ्यासक्षेत्राची संकल्पना व स्वरूप जाणून घेणे. २. लोकसाहित्याच्या संप्रदायांचे स्वरूप ध्यानात घेणे. ३. मिथक व लोकतत्त्व या संकल्पनांचे आकलन करून घेणे. ४. खानदेशातील अहिराणी व आदिवासी लोकसाहित्याची स्वरूपवैशिष्ट्ये समजून घेणे.	
Unit 1	लोकसाहित्याचे स्वरूप १.१ लोकसाहित्य: व्याख्या व संकल्पना १.२ लोकसाहित्याची स्वरूपवैशिष्ट्ये	10 L
Unit 2	लोकसाहित्यातील संप्रदाय २.१ निसर्गरूपकवादी संप्रदाय २.२ भ्रांत कल्पनाविवादी संप्रदाय २.३ हेतुकथावादी संप्रदाय २.४ भाषाशास्त्रीय संप्रदाय	10 L
Unit 3	मिथक व लोकतत्त्व ३.१ मिथक: संकल्पना व स्वरूप ३.२ लोकतत्त्व: संकल्पना व स्वरूप	10 L
Unit 4	खानदेशातील अहिराणी लोकसाहित्य ४.१ अहिराणी लोकगीते ४.२ अहिराणी लोकोक्ती (म्हणी, उखाणे, वाक्यप्रचार)	10 L

Unit 5	खानदेशातील आदिवासी लोकसाहित्य ५.१ आदिवासी लोकगीते ५.२ आदिवासी लोकोक्ती	10 L
---------------	---	-------------

संदर्भग्रंथ -

१. लोकसाहित्याचे स्वरूप - डॉ. प्रभाकर मांडे
२. लोकसाहित्याचे अंतःप्रवाह - डॉ. प्रभाकर मांडे
३. लोकसाहित्य स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र - डॉ. गं. ना. मोरजे
४. लोकसाहित्य: शोध व समीक्षा - डॉ. रा. चिं. ढेरे
५. संतसाहित्य आणि लोकसाहित्य - डॉ. रा. चिं. ढेरे
६. लोकसाहित्य उद्गम आणि विकास - डॉ. शरद व्यवहारे
७. लोकसाहित्य कला विचार : डॉ. गं. ना. मोरजे
८. लोकसाहित्याची मीमांसा - डॉ. विश्वनाथ शिंदे
९. लोकसाहित्याची रूपरेषा - दुर्गा भागवत
१०. धर्म आणि लोकसाहित्य - दुर्गा भागवत
११. लोकसाहित्य व लोकतत्त्व - मधुकर वाकोडे
१२. लोकसाहित्य व लोकपरंपरा - संपा. डॉ. र. ना. वरखेडे
१३. अहिराणी लोकसाहित्य - कृष्णा पाटील
१४. अहिराणी लोकसाहित्य - दा. गो. बोरसे
१५. खानदेशी लोककथा - डॉ. बी. एन. पाटील, प्रशांत पब्लिकेशनन्स जळगाव
१६. पावरा समाज आणि संस्कृती - डी. जी. पाटील
१७. पावरांच्या लोकदेवता - डी. जी. पाटील
१८. मावची बोली, समाज आणि संस्कृती - डॉ. सुधीर कोठावडे
१९. भिल्लांचे वागवेभव - संपा. विजया सोनार
२०. कोकणीचे मौखिक वाङ्मय - संपा. विजया सोनार
२१. आदिवासी कोकणांच्या कथा - संपा. विजया सोनार
२२. खानदेशातील लोकदेवता : कानबाई - डॉ. पुष्पलता करनकाळ
२३. कानबाईची गाणी - डॉ. पुष्पलता करनकाळ
२४. ढोल दिवाळी विशेषांक २००२ - भाषा संशोधन प्रकाशन केंद्र बडोदा
२५. ढोल विशेषांक (पावरा, देहवाली, अहिराणी), - भाषा संशोधन प्रकाशन केंद्र बडोदा
२६. लोकसंचित - डॉ. तारा भवाळकर
२७. लोकनाट्य : उद्गम आणि विकास - डॉ. पुरुषोत्तम कालभूत
२८. लोकंजनाची पारंपरिक माध्यमे - डॉ. शरद व्यवहारे
२९. भिल्लांची गाणी - डॉ. सुदाम जाधव
३०. लोकसाहित्य व लोकसंस्कृती - डॉ. विद्या व्यवहारे
३१. महाराष्ट्रातील आदिवासी मराठी लोकसाहित्य: एक शोध - डॉ. माहेश्वरी गावीत, दास्ताने रामचंद्र आणि कंपनी
३२. अहिराणी बोली भाषावैज्ञानिक अभ्यास - डॉ. रमेश सुर्यवंशी
३३. अहिराणी बोली म्हणी व वाक्प्रचार - डॉ. रमेश सुर्यवंशी
३४. अहिराणी बोली शब्दकोश - डॉ. रमेश सुर्यवंशी
३५. खानदेशातील म्हणी (वर्गीकरणात्मक) - डॉ. रमेश सुर्यवंशी
३६. लोकसाहित्य आणि अभ्यास विषय (खानदेशी) - डॉ. रमेश सुर्यवंशी
३७. अहिराणी लोकगीते व लोकभाषा - डॉ. म. सु. पगारे, प्रशांत पब्लिकेशनन्स जळगाव
३८. अहिराणी लोकगीतातील लोकतत्त्व, इहवाद आणि लोकभाषा - डॉ. म. सु. पगारे
३९. अहिराणी म्हणीतील समाजभाषा - डॉ. म. सु. पगारे
४०. पावरा लोकगीतातील लोकसंस्कृती - डॉ. म. सु. पगारे
४१. साहित्य: लोक, ग्रामीण आणि दलित (खंड १ ते ४ पैकी पहिला खंड) डॉ. म. सु. पगारे, दिलीपराज प्रकाशन पुणे
४२. वही वाङ्मयातील लोकजीवन - डॉ. म. सु. पगारे, सागर प्रकाशन जळगाव
४३. बोलीभाषा संशोधनाच्या नव्या दिशा - संपा. डॉ. म. सु. पगारे, डॉ. आशुतोष पाटील प्रशांत पब्लिकेशनन्स जळगाव

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
४०३.१	लोकसाहित्य या अभ्यासक्षेत्राची संकल्पना व स्वरूप यांचे आकलन होईल.	०२
४०३.२	लोकसाहित्याच्या संप्रदायांचे स्वरूप लक्षात येईल.	०२
४०३.३	मिथक व लोकतत्त्व या संकल्पनांचे भान प्राप्त होईल.	०४
४०३.४	खानदेशातील अहिराणी व आदिवासी लोकसाहित्याची स्वरूपवैशिष्ट्ये समजतील.	०४

Skill Based Course MAR 404 (A): कार्यालयीन लेखन व पत्रव्यवहार		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. कार्यालयीन लेखन व पत्रव्यवहाराचे कौशल्य आत्मसात करणे. २. व्यक्तिगत, प्रशासकीय, व्यावसायिक, नोकरी यांसाठी अनिवार्य पत्रव्यवहाराचे स्वरूप जाणून घेणे. ३. पत्रात्मक लेखनाच्या नव्या रूपांचा परिचय करून घेणे.	
Unit 1	कार्यालयीन लेखनव्यवहार १.१ टिप्पणी लेखन, अहवाल लेखन, इतिवृत्त लेखन १.२ जाहीर निवेदन, माहितीपत्रक वा प्रसिध्दीपत्रक	16 L
Unit 2	पत्रव्यवहार २.१ व्यक्तिगत पत्रव्यवहार - अभिनंदन पत्र, आभार पत्र, विनंती अर्ज वा पत्र, तक्रार पत्र २.२ कार्यालयीन पत्रव्यवहार- प्रशासनिक पत्र, अर्धशासकीय पत्र, कार्यालयीन आदेश २.३ व्यावसायिक पत्र २.४ नोकरीसाठी अर्ज	18 L
Unit 3	पत्रात्मक लेखनाची नवी रूपे ३.१ निमंत्रण पत्रिका ३.२ शुभेच्छापत्र ३.३ कार्यक्रम पत्रिका ३.४ ग्रंथपरिचय पत्रक	16 L
संदर्भग्रंथ - १. व्यावहारिक मराठी - ल. रा. नशिराबादकर २. व्यावहारिक मराठी - सयाजीराव मोकाशी, रंजना नेमाडे ३. व्यावहारिक मराठी - स्नेहल तावरे ४. सुगम मराठी व्याकरण - लेखन - मो. रा. वाळंबे ५. मराठी व्याकरण व लेखन - विनायक गंधे ६. मराठी व्याकरण: निबंध व पत्रलेखन - निर्मला काकडे, शैलजा देवगावकर ७. व्यावहारिक मराठी - कल्याण काळे, द. दि. पुंडे ८. उपयोजित मराठी - प्रभाकर जोशी, किशोर पाटील		

९. उपयोजित मराठी - रमेश वरखेडे
१०. व्यावहारिक मराठी - प्रकाश परब
११. कार्यालयीन कौशल्ये - अक्षय घोरपडे

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
४०४(अ).१	कार्यालयीन लेखन व पत्रव्यवहाराचे कौशल्य होईल.	०२
४०४(अ).२	व्यक्तिगत, प्रशासकीय, व्यावसायिक, नोकरी यांसाठी अनिवार्य पत्रव्यवहाराचे स्वरूप ध्यानात येईल.	०२
४०४(अ).३	पत्रात्मक लेखनाची नवी रूपे जाणून घेता येतील.	०३

Elective Course MAR 404 (B): निवडक निबंधवाङ्मयाचा अभ्यास		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. वैचारिक व ललित निबंधवाङ्मयाचे स्वरूप जाणून घेणे. २. सावरकरांच्या निबंधलेखनाची वैशिष्ट्ये जाणून घेणे. ३. साने गुरुजींच्या निबंधलेखनाची वैशिष्ट्ये जाणून घेणे. ४. नरेंद्र दाभोळकरांच्या निबंधलेखनाची वैशिष्ट्ये जाणून घेणे.	
Unit 1	निबंधवाङ्मयाचा विकास १.१ वैचारिक निबंध १.२ ललित गद्य	14 L
Unit 2	'विज्ञान आणि समाज' - वि. दा. सावरकर २.१ 'विज्ञान आणि समाज' या पुस्तकातील निबंधलेखनाचे स्वरूप २.२ 'विज्ञान आणि समाज' या पुस्तकातील निबंधलेखनाचे विशेष	12 L
Unit 3	'भारतीय संस्कृती' - साने गुरुजी ३.१ 'भारतीय संस्कृती' या पुस्तकातील निबंधलेखनाचे स्वरूप ३.२ 'भारतीय संस्कृती' या पुस्तकातील निबंधलेखनाचे विशेष	12 L
Unit 4	'विचार तर कराल' - नरेंद्र दाभोळकर ४.१ 'विचार तर कराल' या पुस्तकातील निबंधलेखनाचे स्वरूप ४.२ 'विचार तर कराल' या पुस्तकातील निबंधलेखनाचे विशेष	12 L
संदर्भग्रंथ - १. प्रद्रक्षिणा खंड १ व २ - संपा. अनिरुद्ध कुलकर्णी २. मराठी निबंध : उद्गम आणि विकास - गिरीश मोरे ३. मराठी निबंध - म.मा.आळतेकर ४. आधुनिक मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी - गो. म. कुलकर्णी ५. विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र खंड १ व ८ - य. दि. फडके ६. बदलता भारत - भानू काळे		

७. मराठी गद्याचा इंग्रजी अवतार - द. वा. पोतदार
८. मराठी निबंधाची वाटचाल - शं. गो. तुळपुळे
९. अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपीठिका- गं. बा. सरदार
१०. मराठी निबंध - लघुनिबंध: स्वरूप व विवेचन - वि. पां. व चंद्रकांत देऊळगावकर
११. एकोणिसाव्या शतकातील मराठी गद्य खंड १ व २ - संपा. भा. ल. भोळे
१२. ऐसे कैसे झाले भोंदू - डॉ. नरेंद्र दाभोळकर
१३. भ्रम आणि निरस - डॉ. नरेंद्र दाभोळकर
१४. अंधश्रद्धा : प्रश्नचिन्ह आणि पूर्णविराम -डॉ. नरेंद्र दाभोळकर
१५. अंधश्रद्धा विनाशाय -डॉ. नरेंद्र दाभोळकर
१६. पृथ्वीमोलाचा माणूस - महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती

साध्ये (Cots): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
४०४(ब).१	वैचारिक व ललित निबंधवाङ्मयाच्या स्वरूपाचे आकलन होईल.	०२
४०४(ब).२	सावरकरांच्या निबंधलेखनाची वैशिष्ट्ये ध्यानात येतील.	०४
४०४(ब).३	साने गुरुजींच्या निबंधलेखनाची वैशिष्ट्ये लक्षात येतील.	०४
४०४(ब).४	नरेंद्र दाभोळकरांच्या निबंधलेखनाची वैशिष्ट्ये समजतील.	०४

Skill Based Course MAR 404 (C): मराठी साहित्य व चित्रपट		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. माध्यमांतर ही संकल्पना समजून घेणे. २. साहित्यकृतीच्या माध्यमांतराची प्रक्रिया अभ्यासणे. ३. नाटक व कादंबरी यांवरून तयार झालेल्या चित्रपटांचा तुलनात्मक विचार करणे.	
Unit 1	माध्यमांतर: संकल्पना व स्वरूप १.१ माध्यमांचे प्रकार व विशेष १.२ साहित्यकृतीचे माध्यमांतर	16 L
Unit 2	चित्रपटनिर्मिती: स्वरूप व वैशिष्ट्ये २.१ चित्रपटनिर्मितीची प्रक्रिया २.२ चित्रपटनिर्मितीची स्वरूपवैशिष्ट्ये	18 L
Unit 3	साहित्य व चित्रपट या माध्यमांमधील साम्यभेदांचा तुलनात्मक विचार	16 L
Unit 4	मराठी साहित्य व चित्रपट: अनुबंध ४.१ मराठी कादंबरी व चित्रपट (मराठी कादंब-यांवरून तयार झालेल्या चित्रपटांचा (मराठी वा हिंदी) परामर्श व तुलनात्मक विचार) ४.२ मराठी नाटक व चित्रपट (मराठी नाटकांवरून तयार झालेल्या चित्रपटांचा (मराठी वा हिंदी) परामर्श व तुलनात्मक विचार)	
संदर्भग्रंथ -		

१.	प्रद्रक्षिणा खंड १ व २ - संपा. अनिरुद्ध कुलकर्णी
२.	मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड चार ते सहा - संपा. रा. श्री. जोग
३.	मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड सात - संपा. रा. ग. जाधव
४.	मराठी चित्रपटाची पटकथा - अनिल सपकाळ
५.	सिनेमाची गोष्ट - अनिल दामले
६.	शेक्सपिअर आणि सिनेमा - विजय पाडळकर
७.	गगनी समुद्र बिंबले...- विजय पाडळकर
८.	देवदास ते भुवनशोम - विजय पाडळकर
९.	साहित्यकृतीचे माध्यमांतर - संपा. राजेंद्र थोरात, आशुतोष कसबेकर

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
४०४(क).१	माध्यमांतर संकल्पनेचे सुस्पष्ट आकलन होईल.	०२
४०४(क).२	साहित्यकृतीच्या माध्यमांतराची प्रक्रिया लक्षात येईल.	०४
४०४(क).३	माध्यमांतर संकल्पनेचे सुस्पष्ट आकलन होईल.	०४

Audit Courses AC-401(A): Human Rights		
	Course Objectives (COs): • To make students aware about human rights and human values.	
Unit 1	Introduction to Human Rights 1.1 Concept of Human Rights 1.2 Nature and Scope of Human Rights 1.3 Fundamental Rights and Fundamental Duties 1.4 Interrelation of Rights and Duties	6 hrs.
Unit 2	Human Rights in India 2.1 Meaning and Significance of : 1) Right to Equality 2) Right to Freedom, 3) Right against Exploitation, 4) Right to Freedom of Religion, 5) Cultural and Educational Rights, and 6) Right to Constitutional Remedies. 2.2 Constitutional Provisions for Human Rights 2.3 Declaration of Human Rights 2.4: National Human Rights Commission	8 hrs.
Unit 3	Human Values 3.1: Meaning and Definitions of Values 3.2: Importance of values in the life of Individual 3.3: Types of Values 3.4: Programmes for conservation of Values	8 hrs.
Unit 4	Status of Social and Economically Disadvantaged people and their rights 4.1: Rights of women and children in the context of Social status 4.2: The Minorities and Human Rights 4.3: Status of SC/ST and other Indigenous People in the Indian Scenario 4.4: Human rights of economically disadvantaged Society	8 hrs.

Suggested readings:

1. Human rights education – YCMOU, Nasik
2. Value education – SCERT, Pune
3. Human rights reference handbook – Lucille whare

Course Outcomes (COs):

On completion of this course, the student will be able to:

CO No.	CO	Cognitive level
AC401A.1	Practice the learned issues under human rights and human values in real life.	3
AC401A.2	Provide social justices to people around them and provide guidance about human rights to their friends, parents and relatives.	5

AC-401(B): Current Affairs (Professional and Social + Value Added Audit course; Practical; 2 Credits) (Optional: Campus-level)			
Course Objectives (CObs):			
<ul style="list-style-type: none"> • To make students updated about current affairs of India and world. 			
	Title	Content	Hours
Unit 1	Politics & Economy	<ul style="list-style-type: none"> • National & International Political Activity, Organization. • Economy & Business, Corporate world 	08
Unit 2	Awards and recognitions	<ul style="list-style-type: none"> • National & International Awards and recognitions • Books and authors 	07
Unit 3	Science & Technology	<ul style="list-style-type: none"> • Software, Automobile, Space Research • New inventions and discoveries 	07
Unit 4	Environment & Sports	<ul style="list-style-type: none"> • Summit & conference, Ecology & Climate, Organization. • National & International Games, Olympics, commonwealth etc. 	08

Suggested readings (Use recent years' data and current literature):

1. India 2019, by Publications Division Government of India
2. Manorama Year Book by Philip Mathew,
3. India 2019, Rajiv Maharshi
4. Quick General Knowledge 2018 with Current Affairs Update, Disha Experts
5. General Knowledge 2018: Latest Who's Who & Current Affairs by RPH Editorial Board.

Course Outcomes (COs):

On completion of this course, the student will be able to:

CO No.	CO	Cognitive level
AC401B.1	Identify important issues currently/ recently happening in India or world.	5
AC401B.2	Summarize current affairs regularly.	6

AC 401 C भाषण कौशल्य (वक्तृत्व, वादविवाद व सूत्रसंचालन कौशल्य)		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. विविधांगी भाषण कौशल्य (वक्तृत्व, वाद, सूत्रसंचालन) आत्मसात करणे. २. भाषण कौशल्यासाठी आवश्यक बाबी समजून घेणे. ३. भाषण कौशल्याच्या माध्यमातून व्यक्तिमत्त्व विकासासोबतच रोजगाराच्या संधींचा शोध घेण्यास प्रवृत्त करणे.	
Unit 1	भाषण कौशल्यासाठी आवश्यक बाबी १.१ वाचन, मनन, चिंतन, अभ्यास १.२ मांडणी- प्रारंभ, मुख्य विवेचन, समर्पक व आकर्षक मुद्दे, समारोप १.३ सुसूत्रता, सहजता, ओघवतेपणा, भाषाप्रभुत्व, शैली १.४ देहबोली	10 L
Unit 2	वक्तृत्व कौशल्य २.१ वक्तृत्व कौशल्याचे स्वरूप २.२ वक्तृत्व कौशल्यासाठी आवश्यक बाबी	06 L
Unit 3	वाद कौशल्य ३.१ वाद कौशल्याचे स्वरूप ३.२ वादा कौशल्यासाठी आवश्यक बाबी	06 L
Unit 4	सूत्रसंचालन कौशल्य ४.१ सूत्रसंचालन कौशल्याचे स्वरूप ४.२ सूत्रसंचालन कौशल्यासाठी आवश्यक बाबी	06 L
संदर्भग्रंथ - १. भाषासंवाद - नंदकुमार मोरे २. संवादशास्त्र - श्रीपाद जोशी ३. देहबोली - अंजली पेंडसे ४. व्यासपीठ - महादेव वाळुंज ५. प्रभावी भाषण कला - रवींद्र देसाई ६. संवादाची मूलतत्त्वे - श्रीपाद भालचंद्र जोशी, य. च. म. मु. वि., नाशिक		

साध्ये (COs): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
AC 401 C.१	वक्तृत्व, वाद, सूत्रसंचालन ही कौशल्ये आत्मसात होतील.	०६
AC 401 C.२	भाषण कौशल्यासाठी आवश्यक बाबी ध्यानात येतील.	०२
AC 401 C.३	भाषण कौशल्याच्या माध्यमातून व्यक्तिमत्त्व विकासासोबतच रोजगाराच्या संधींचा शोध घेता येईल.	०३

AC 401 D ग्रंथ परिचय व परीक्षण

AC 401 C भाषण कौशल्य (वक्तृत्व, वादविवाद व सूत्रसंचालन कौशल्य)		
	उद्दिष्टे (Objectives): १. ग्रंथपरिचय व ग्रंथपरीक्षण तंत्र अवगत करणे. २. ग्रंथपरिचयासाठी आवश्यक घटकांचे स्वरूप जाणून घेणे. ३. ग्रंथपरीक्षणसाठी आवश्यक घटकांचे स्वरूप समजून घेणे.	
Unit 1	ग्रंथ परिचय १.१ ग्रंथ परिचयाचे स्वरूप (ग्रंथाचे नाव, लेखकाचे नाव, ग्रंथाच्या आशयाबाबत व वैशिष्ट्यांबाबत विवेचन) १.२ ग्रंथ परिचय लेखनाचे तंत्र	09 L
Unit 2	ग्रंथपरीक्षण २.१ ग्रंथपरीक्षणाची पूर्वतयारी - वाचन, आकलन, टिपणे २.२ ग्रंथपरीक्षणाचे स्वरूप - प्रास्ताविक (ग्रंथांचे शीर्षक व प्रकाशनकाल, ग्रंथाचा प्रधान विषय), ग्रंथाचे एकंदर स्वरूप व मांडणी, ग्रंथाचे वेगळेपण, गुणदोषात्मक विवेचन, मूल्यमापनात्मक अभिप्राय, शीर्षक	09 L
Unit 3	ग्रंथ परिचय व परीक्षण - उपयोजन ३.१ ललित व वैचारिक अशा दोन्ही प्रकारांतील ग्रंथांचे परीक्षण लिहिण्याचा सराव करणे.	10 L
संदर्भग्रंथ - १. रसग्रहण: कला व स्वरूप - गो. म. कुलकर्णी, कॉन्टिनेन्टल, पुणे. २. रसास्वाद : वाङ्मय आणि कला - माधव आचवल, मुंबई मराठी साहित्य संघ, मुंबई. ३. व्यावहारिक मराठी - ल. रा. नसिराबादकर, फडके, कोल्हापूर. ४. मराठी भाषा: उपयोजन आणि सर्जन - संपा. अनिल गवळी. ५. सुलभ मराठी व्याकरण व लेखन - पद्मिनी बिनीवाले, नवनीत, मुंबई. ६. वाङ्मयीन निबंध - रा. ग. जाधव, कॉन्टिनेन्टल, पुणे. ७. सुगम मराठी व्याकरण व लेखन- मो. रा. वाळंबे, नितीन, पुणे. ८. ग्रंथ - संवाद - वि. शं. चौधुले, प्रतिमा, पुणे. ९. मराठी लेखन-कोश - अरुण फडके, केशव भिकाजी ढवळे, मुंबई. १०. मराठी लेखन कोश - यास्मिन शेख, मनोविकास, पुणे. ११. लेखनमित्र - र. य. साने, विद्या विकास पब्लिशर्स, नागपूर.		

साध्ये (COts): सदर अभ्यासपत्रिकेचे अध्ययन केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना पुढील बाबी प्राप्त होतील.

CO No.	CO	Cognitive level
AC 401 D.१	ग्रंथपरिचय व ग्रंथपरीक्षण तंत्र आत्मसात होईल.	०६
AC 401 D.२	ग्रंथपरिचयासाठी आवश्यक घटक अवगत होतील.	०३
AC 401 D.३	ग्रंथपरीक्षणासाठी आवश्यक घटक अवगत होतील.	०३
